

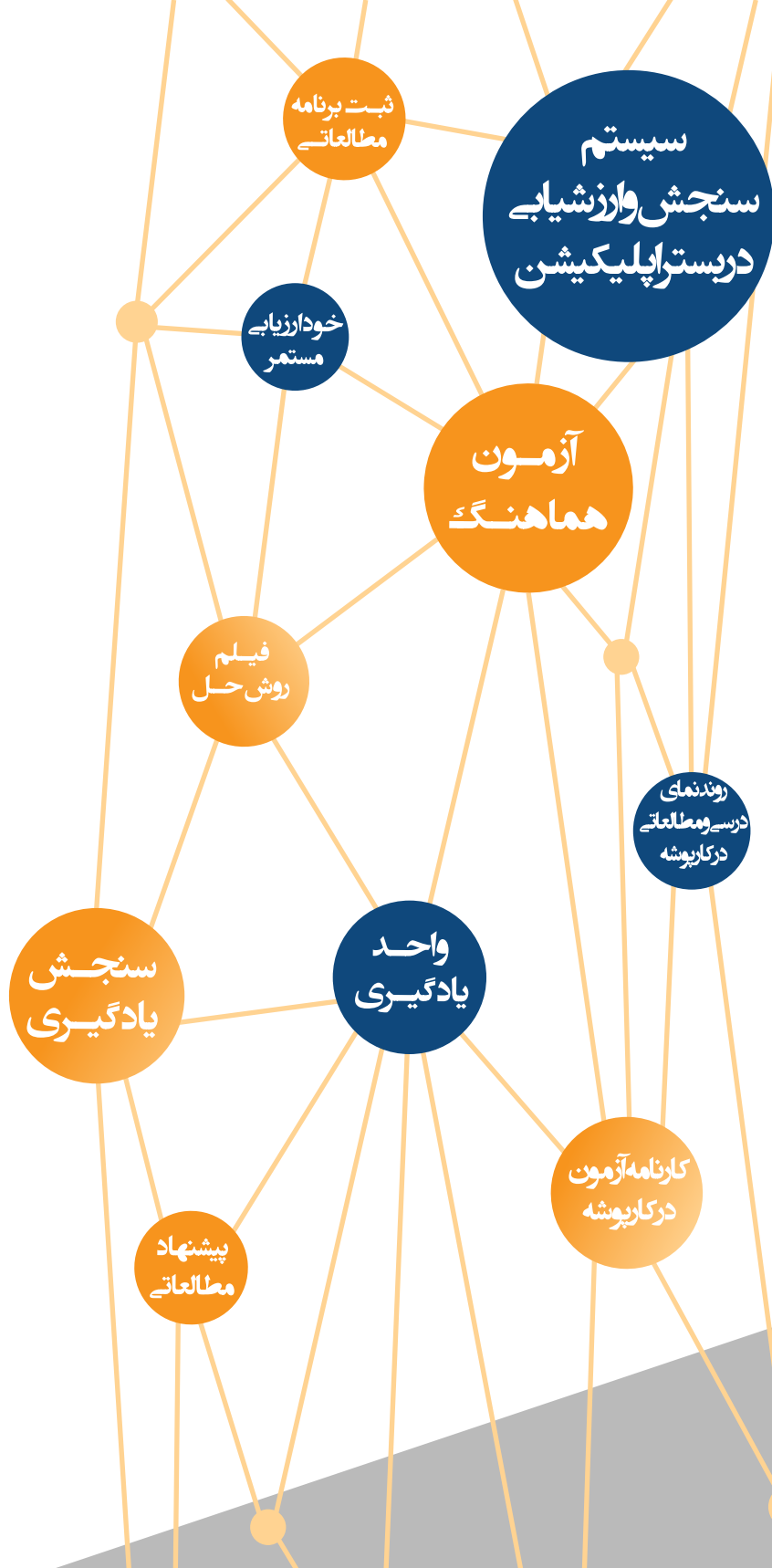
مرکز آآوری های آموزشی مرآت

سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

آزمون

هماهنگ

دفترچه سوال و پاسخ
شماره ۴
دهم انسانی

ردیف	مواد آزمون	تعداد سوال	محتوای آزمون
۱	ریاضی و آمار	۱۵	فصل ۲ (درس های ۲ تا ۴) و فصل ۳ (درس ۱)
۲	اقتصاد	۱۰	درس های ۶ تا ۱۰
۳	علوم و فنون ادبی	۲۰	درس های ۶ تا ۹
۴	عربی	۱۵	درس های ۴ و ۵
۵	تاریخ ایران و جهان	۱۰	درس های ۷ تا ۱۱
۶	جغرافیا	۱۰	درس های ۵ تا ۷
۷	جامعه شناسی	۱۰	درس های ۷ تا ۱۱
۸	منطق	۱۰	درس های ۵ تا ۷

درس خواندن هدفمند

با اپلیکیشن مرآت
meraati.ir

کیفیت بخشی آموزش مدرسه

۱. در تابع $f = \{(0, 1), (1, 3), (2, 7), (3, 13)\}$ ، ضابطه

موردنظر کدام گزینه می‌تواند باشد؟

① $f(x) = 2x + 1$

② $f(x) = x^2 + x + 1$

③ $f(x) = 5x - 3$

④ $f(x) = x^3 + 1$

پاسخ

۲. با مقاردهی به توابعی که در گزینه‌ها آمده، می‌توان ضابطه

مربوطه را پیدا کرد:

× $f(2) = 2 \times 2 + 1 = 5$:گزینه «۱»

× $f(0) = 5 \times 0 - 3 = -3$:گزینه «۳»

× $f(1) = 1^3 + 1 = 2$:گزینه «۴»

گزینه «۲» به‌ازای تمام مقادیر ۰، ۱، ۲ و ۳ برای x خروجی آن با تابع داده‌شده در صورت سؤال یکسان است.

فیلم پاسخ

۲. اگر ضابطه تابع f به صورت $f(x) = x^2 + 4x - f(1)$ باشد، مقدار $f(2)$ کدام است؟

۱) $7/5$

۲) 8

۳) $8/5$

۴) $9/5$

پاسخ

۴. برای مشخص شدن مقدار $f(1)$ در ضابطه f به جای x عدد ۱ را قرار می‌دهیم:

$$\xrightarrow{x=1} f(1) = (1)^2 + 4(1) - f(1) \Rightarrow f(1) = \frac{5}{2}$$

$$\Rightarrow f(x) = x^2 + 4x - \frac{5}{2}$$

حالا برای به دست آوردن $f(2)$ کافی است به جای x عدد ۲ را در ضابطه قرار دهیم:

$$f(2) = (2)^2 + 4(2) - \frac{5}{2} = \frac{19}{2} = 9/5$$

فیلم پاسخ

۳ اگر برد تابع $f(x) = \sqrt{2x+1}$ به صورت $R_f = \{0, 1, 2\}$

باشد، حاصل جمع اعضای دامنه کدام است؟

۱ ①

۱/۵ ②

۲ ③

۲/۵ ④

۱

$$\begin{cases} y = \sqrt{2x+1} = 0 \Rightarrow x = -\frac{1}{2} \\ y = \sqrt{2x+1} = 1 \Rightarrow x = 0 \\ y = \sqrt{2x+1} = 2 \Rightarrow x = \frac{3}{2} \end{cases} \Rightarrow \text{دامنه} = \left\{-\frac{1}{2}, 0, \frac{3}{2}\right\}$$

۱ = حاصل جمع اعضای دامنه

پاسخ

فیلم پاسخ

فصل ۲: تابع

واحد یادگیری

درس ۲: ضابطه جبری تابع

زیر واحد یادگیری

محاسبه ورودی (x) از روی خروجی (y) و برعکس

حیطه شناختی
پیشرفته۴. برد تابع $f(x) = -2x + 5$ هنگامی که دامنه آن محدوده $-3 < x < 1$ باشد، کدام است؟

① $\{y \in \mathbb{R} | 12 < y < 11\}$

② $\{y \in \mathbb{R} | 3 < y < 11\}$

③ $\{y \in \mathbb{R} | 5 < y < 12\}$

④ $\{y \in \mathbb{R} | -5 < y < 11\}$

پاسخ

۲

$$-3 < x < 1 \xrightarrow{\times(-2)} -2 \times (1) < -2x < -2 \times (-3)$$

$$\xrightarrow{+5} -2 + 5 < -2x + 5 < 6 + 5 \Rightarrow 3 < f(x) < 11$$

$$\Rightarrow \text{برد } f = \{y \in \mathbb{R} | 3 < y < 11\}$$

فیلم پاسخ

۵ اگر $f(x) = \sqrt{3x+1}$ باشد، حاصل $f(6 + f(1))$ کدام است؟

۱ $\sqrt{2}$

۲ $\sqrt{3}$

۳ ۲

۴ ۵

پاسخ

۴ ابتدا مقدار $f(1)$ را محاسبه می‌کنیم:

$$f(x) = \sqrt{3x+1} \xrightarrow{x=1} f(1) = \sqrt{3(1)+1} = 2$$

$$\begin{aligned} f(6 + f(1)) &= f(6 + 2) = f(8) \\ &= \sqrt{3(8)+1} = \sqrt{25} = 5 \end{aligned}$$

فیلم پاسخ

آزمون هماهنگ ۴ پایه دهم انسانی ۶

۶ نمودار تابع خطی f از مبدأ مختصات و محل برخورد دو خط به معادلات $y = 2x + 3$ و $3x - 2y = 0$ می‌گذرد. مقدار $f(4)$ کدام است؟

۱ -۵

۲ -۳

۳ ۳

۴ ۶

پاسخ

۴ ابتدا محل برخورد دو خط $y = 2x + 3$ و $3x - 2y = 0$ را با حل دستگاه مشخص می‌کنیم:

$$\begin{cases} y = 2x + 3 \\ 3x - 2y = 0 \Rightarrow 3x - 2(2x + 3) = 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow -x - 6 = 0 \Rightarrow x = -6$$

$$\xrightarrow{y=2x+3} y = 2(-6) + 3 = -9$$

پس خط موردنظر از مبدأ مختصات $O(0,0)$ و نقطه $A(-6, -9)$ می‌گذرد:

$$\text{شیب خط} = \frac{0+9}{0+6} = \frac{9}{6} = \frac{3}{2}$$

$$f \text{ معادله خط } y = \frac{3}{2}x + b$$

$$\xrightarrow{O(0,0)} 0 = \frac{3}{2}(0) + b \Rightarrow b = 0$$

$$\Rightarrow f(x) = \frac{3}{2}x \xrightarrow{x=4} f(4) = \frac{3}{2}(4) = 6$$

فیلم پاسخ

۷. بیشترین مقدار سهمی $y = 4 + 3x - x^2$ کدام است؟

۱) ۵/۵

۲) ۶/۲۵

۳) ۶/۷۵

۴) ۷

۲

$$y = -x^2 + 3x + 4$$

$$\Rightarrow y_s = \frac{-\Delta}{4a} = \frac{-((3)^2 - 4(-1)(4))}{4(-1)} = \frac{25}{4}$$

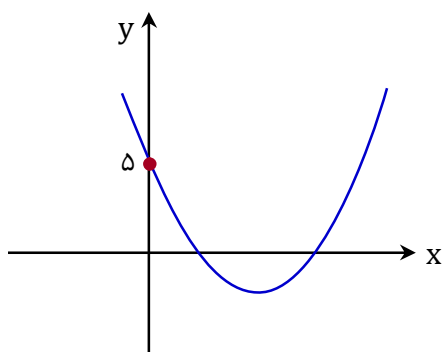
$$\Rightarrow y_s = 6/25$$

پاسخ

فیلم پاسخ

۸. نمودار سهمی $y = a(x + 1)^2 + b$ به صورت زیر است. حاصل $a + b$ کدام است؟

۱ - ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ ۵

پاسخ

۴. این سهمی محور y ها را در نقطه‌ای به عرض ۵ قطع می‌کند، یعنی از نقطه $A(0, 5)$ می‌گذرد، پس در معادله به جای x عدد صفر و به جای y عدد ۵ قرار می‌دهیم:

$$\xrightarrow{y=a(x+1)^2+b} 5 = a(0 + 1)^2 + b \Rightarrow 5 = a + b$$

فیلم پاسخ

۹. رأس سهمی $y = (x + 1)^2 + 3$ در کدام ناحیه مختصات قرار دارد؟

- ۱ اول
- ۲ دوم
- ۳ سوم
- ۴ چهارم

پاسخ

۲. رأس سهمی $y = a(x - h)^2 + k$ نقطه $S(h, k)$ است.

ناحیه دوم مختصات $\Rightarrow S(-1, 3) \Rightarrow y = (x + 1)^2 + 3$

فیلم پاسخ

فصل ۲: تابع

واحد یادگیری

درس ۴: نمودار تابع درجه ۲

زیر واحد یادگیری

سؤالات ترکیبی

حیطه شناختی

پیشرفته

۱۰. نمودار دو تابع $y = 2x^2 - 4x$ و $y = x^2 - 3$ یکدیگر را در دو نقطه A و B قطع می‌کنند. ضابطه تابع خطی که از دو نقطه A و B می‌گذرد، کدام است؟

۱) $y = 3x + 2$

۲) $y = 2x + 3$

۳) $y = 4x - 6$

۴) $y = 4x + 6$

پاسخ

۳

$$\begin{cases} y = 2x^2 - 4x \\ y = x^2 - 3 \end{cases} \Rightarrow 2x^2 - 4x = x^2 - 3$$

$$\Rightarrow x^2 - 4x + 3 = 0$$

$$\Rightarrow (x - 1)(x - 3) = 0 \Rightarrow x = 1, x = 3$$

$$x = 1 \xrightarrow{y=x^2-3} y = -2 \Rightarrow A(1, -2)$$

$$x = 3 \xrightarrow{y=x^2-3} y = 6 \Rightarrow B(3, 6)$$

$$\text{شیب خط } AB = \frac{6 - (-2)}{3 - 1} = 4$$

$$\Rightarrow \text{معادله خط } AB: y = 4x + b$$

$$\xrightarrow{A(1, -2)} -2 = 4(1) + b \Rightarrow b = -6 \Rightarrow y = 4x - 6$$

فیلم پاسخ

۱۱. در کارخانه‌ای تابع درآمد روزانه به صورت $y = -2000x^2 + 60000x$ به ازای تولید x کالا در روز و هزینه تولید هر کالا ۳۶ هزار تومان است. اگر هزینه اولیه تولید کالا ۸۰ هزار تومان باشد، بیشترین سود این کارخانه به ازای فروش چند کالا است؟

۱) ۴

۲) ۶

۳) ۸

۴) ۱۲

۲

$$\begin{cases} \text{هزینه تولید } x \text{ کالا} = 36000x + 80000 \\ \text{درآمد} = -2000x^2 + 60000x \end{cases}$$

$$\Rightarrow \text{سود} = (-2000x^2 + 60000x) - (36000x + 80000)$$

$$= -2000x^2 + 24000x - 80000$$

بیشترین سود به ازای تولید $x = \frac{-b}{2a}$ کالا رخ می‌دهد:

$$\frac{-b}{2a} = -\left(\frac{24000}{2(-2000)}\right) = 6$$

پاسخ

فیلم پاسخ

۱۲. چندتا از گزاره‌های زیر صحیح هستند؟

الف) به مطالعه نحوه گردآوری، سازمان‌دهی، تحلیل و تفسیر داده‌ها برای استخراج اطلاعات و تصمیم‌گیری علم آمار گفته می‌شود.

ب) مشخصه عددی که توصیف‌کننده جنبه‌ای خاص از جامعه است و در صورتی که داده‌های کل جامعه در اختیار باشند، قابل محاسبه است، را آماره می‌گویند.

پ) به هر زیرمجموعه از جامعه آماری که با روشی مشخص انتخاب شده باشد، نمونه آماری گفته می‌شود.

۱ ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ صفر

پاسخ

۲ گزاره «ب» تعریف پارامتر است نه آماره، پس نادرست است.

فیلم پاسخ

۱۳. برای بررسی چند تا از مسائل زیر روش مناسب برای گردآوری داده‌ها ارائه شده است؟

الف) بررسی کیفیت خودروهای تولیدی یک کارخانه ← آزمایش و مشاهده

ب) بررسی تعداد خودروهای یک شهر که معاینه فنی دارند ← دادگان

پ) بررسی رضایت مردم از برنامه‌های تلویزیون ← پرسش‌نامه و مصاحبه

۱ ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ ۴ صفر

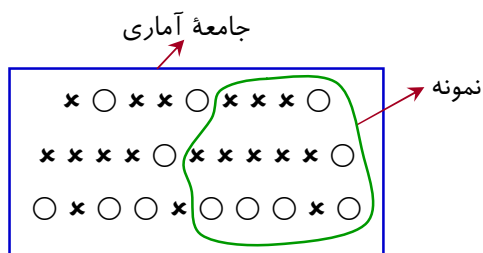
۳

پاسخ

فیلم پاسخ

۱۴. با توجه به شکل داده شده، مقدار آماره و پارامتر دایره (علامت $\bigcirc$) چقدر اختلاف دارند؟

- ۱) صفر
۲) $\frac{1}{15}$
۳) $\frac{13}{24}$
۴) $\frac{1}{10}$

پاسخ

۱) در نمونه $\frac{6}{15}$ شکل‌ها دایره (آماره) و در جامعه $\frac{12}{30}$ شکل‌ها دایره (پارامتر) هستند، بنابراین داریم:

$$\text{اختلاف مقدار آماره و پارامتر} = \frac{12}{30} - \frac{6}{15} = 0$$

فصل ۳: کار با داده‌های آماری

واحد یادگیری

درس ۱: گردآوری داده‌ها

زیرواحد یادگیری

پارامتر و آماره

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۵. در چندتا از موارد زیر نوع متغیر درست نوشته شده است؟

الف) دمای هوا ← کمی نسبتی

ب) رنگ خودرو ← کیفی ترتیبی

پ) رده سنی ← کیفی اسمی

۱) ۱

۲) ۲

۳) ۳

۴) صفر

پاسخ

۴) دمای هوا کمی فاصله‌ای، رنگ خودرو کیفی اسمی و رده سنی کیفی ترتیبی است.

فیلم پاسخ

۱۶. عبارت «پول نقد میان افراد ردوبدل نمی‌شود، بلکه بانک موجودی حسابتی را کاهش و موجودی حساب دیگری را افزایش می‌دهد.» مربوط به کدام نوع از معاملات است؟

- ۱) معاملاتی که با رسیدهای کاغذی انجام می‌شود.
- ۲) معاملاتی که با چک انجام می‌شود.
- ۳) معاملاتی که با پول فلزی انجام می‌شود.
- ۴) معاملاتی که با اسکناس انجام می‌شود.

پاسخ

۲ در معاملاتی که با چک انجام می‌شود، پول نقد بین افراد ردوبدل نمی‌شود، بلکه بانک موجودی حسابتی را کاهش و موجودی حساب دیگری را افزایش می‌دهد و چون افراد خودشان مبلغ چک را روی آن می‌نویسند، به آن «پول تحریری» یا «ثبتی» گفته می‌شود.

فصل

فصل ۳: اقتصاد رشد و پیشرفت

واحد یادگیری

درس ۹: تورم و کاهش قدرت خرید

زیرواحد یادگیری

پول، ثروت و قدرت خرید، پول چیست؟

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۷. کدام گزینه از اصطلاحاتی که بر مقاومت‌سازی اقتصادی تأکید

می‌کند، نیست؟

- ① استحکام اقتصادی
- ② ریاضت اقتصادی
- ③ ثبات اقتصادی
- ④ تاب‌آوری اقتصاد

پاسخ

② اقتصاددانان با اصطلاحاتی مانند: (ثبات اقتصادی / استحکام

اقتصادی / تاب‌آوری اقتصاد / پایداری) بر مقاومت‌سازی اقتصادی تأکید

می‌کنند.

فصل

فصل ۳: اقتصاد رشد و پیشرفت

واحد یادگیری

درس ۱۰: مقاومت‌سازی اقتصاد

زیرواحد یادگیری

اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۸. موارد کدام گزینه، به ترتیب تکمیل کننده جاهای خالی عبارات زیر است؟

الف) با گرفتن مجوز برای راه اندازی یک کسب و کار، اجازه به دولت داده می شود.

ب) مالیات بر مهم ترین نوع مالیات بر دارایی است.

ج) دولت با امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود می بخشد.

د) در مالیات بر کالا و خدمات واسطه ای از پرداخت مالیات معاف می شوند.

۱) وضع قوانین و مقررات ویژه - درآمد اشخاص - تعریف و اجرای حقوق مالکیت - مصرف

۲) نظارت بر کسب و کار - درآمد اشخاص - وضع قوانین و مقررات ویژه - مصرف

۳) وضع قوانین و مقررات ویژه - ارث - نظارت بر کسب و کار - ارزش افزوده

۴) نظارت بر کسب و کار - ارث - تعریف و اجرای حقوق مالکیت - ارزش افزوده

۴ الف) شما با گرفتن مجوز برای راه اندازی یک کسب و کار، به دولت اجازه می دهید که بر کار شما نظارت کند.

ب) مالیات بر ارث، مهم ترین نوع مالیات بر دارایی است.

ج) دولت با تعریف و اجرای حقوق مالکیت، امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود می بخشد.

د) در مالیات بر ارزش افزوده، مالیات پرداخت شده تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می شود؛ به عبارت دیگر کالا و خدمات واسطه ای از پرداخت مالیات معاف می شوند.

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۶: نقش دولت در اقتصاد چیست؟

زیرواحد یادگیری

ابزارها و منابع تأمین مالی دولت

حیطه شناختی

مقدماتی

۱۹. پیامد وابستگی یک کشور در تأمین کالاهای راهبردی و ضروری

چیست؟

۱) سلطه اقتصادی کشورهای قدرتمند و تنش‌های سیاسی، اجتماعی و

فرهنگی

۲) بهانه‌جویی و سلطه رقیب یا دشمن و نهایتاً ضعف و وابستگی کشور

۳) آسیب‌پذیری اقتصاد کشور و متزلزل شدن زیرساخت‌های اقتصادی

۴) نفوذ کشورهای قدرتمند به کشورهای ضعیف و چپاول دارایی‌های آنها

پاسخ

۲) وابستگی در تأمین کالاهای راهبردی و ضروری مثل دارو، غذا و

محصولات کشاورزی، حوزه انرژی (مثل نفت، انرژی هسته‌ای و

انرژی‌های نو)، صنایع نظامی و دفاعی می‌تواند موجب بهانه‌جویی و

سلطه رقیب یا دشمن و نهایتاً ضعف و وابستگی کشور شود.

فیلم پاسخ

۲۰. مطابق با متن کتاب درسی، چه تعداد از عبارتهای زیر، در رابطه با مشکلات بیکاری برای فرد و جامعه درست است؟

الف) افزایش جرم و جنایت

ب) ناتوانی در تأمین هزینه‌های پیش‌بینی نشده

ج) مهاجرت افراد به کشورهای دیگر

د) توسعه فناوری و نوآوری در مشاغل

ه) افزایش دسترسی به خدمات درمانی

ز) افزایش درآمد مالیاتی دولت

و) بروز اختلافات خانوادگی

۱) دو

۲) پنج

۳) چهار

۴) سه

پاسخ

۴. پیامدهای بیکاری و رکود در جامعه:

- از دست دادن درآمد خانوار
- از دست دادن بیمه خدمات درمانی
- مجبور به قرض گرفتن برای تأمین نیازهای خود
- مجبور به استفاده از پس‌انداز برای غذا، پوشاک و مسکن
- ناتوانی در پرداخت هزینه‌های غیرمترقبه
- بروز اختلافات خانوادگی
- افزایش جرم و جنایت در جامعه
- فقر
- تأثیر منفی بر بودجه دولت، میزان بالای بیکاری، دولت را مجبور می‌کند تا پول بیشتری را صرف برنامه‌های اجتماعی مانند بیمه بیکاری و کمک به تغذیه خانواده‌های نیازمند کند، در حالی که درآمد مالیاتی دولت به دلیل بیکار بودن کارگران و کاهش تولید شرکت‌ها کاهش یافته است.

در نتیجه عبارات: «الف، ب، و» صحیح هستند.

فصل

فصل ۳: اقتصاد رشد و پیشرفت

واحد یادگیری

درس ۸: رکود، بیکاری و فقر

زیرواحد یادگیری

بیکاری و رکود، چه پیامدهایی دارد؟

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۲۱. اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، مربوط به یک جامعه فرضی

است. با توجه به این مندرجات:

الف) به ترتیب میزان حجم پول و شبه پول چقدر است؟

ب) میزان حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت چقدر است؟

اسکناس	۱۸۰۰ واحد
حساب‌های پس‌انداز بلندمدت	۳۴۰ واحد
مسکوکات	$\frac{1}{3}$ موجودی اسکناس
مجموع سپرده‌های دیداری و شبه پول	۱۰۰۰ واحد
سپرده‌های دیداری	۳۸۰ واحد
چک پول	۱۲۰ واحد

۱ الف) (الف) ۲,۹۰۰ - ۶۲۰ (ب) ۲۸۰

۲ الف) (الف) ۳,۲۸۰ - ۷۲۰ (ب) ۳۰۸

۳ الف) (الف) ۲,۹۰۰ - ۷۲۰ (ب) ۲۸۰

۴ الف) (الف) ۳,۲۸۰ - ۶۲۰ (ب) ۳۸۰

پاسخ

۱

چک پول + سپرده‌های دیداری + مسکوکات + اسکناس = حجم پول

$$\text{حجم پول} = ۱۸۰۰ + \left(\frac{1}{3} \times ۱۸۰۰ \right) + ۳۸۰ + ۱۲۰$$

$$= ۲,۹۰۰ \text{ واحد}$$

$$۱۰۰۰ = \text{سپرده‌های دیداری} + \text{شبه پول}$$

$$۱۰۰۰ = ۳۸۰ + \text{شبه پول}$$

$$\Rightarrow \text{واحد } ۶۲۰ = ۱۰۰۰ - ۳۸۰ = \text{شبه پول}$$

(ب)

حساب‌های پس‌انداز + حساب‌های پس‌انداز = شبه پول

بلندمدت کوتاه‌مدت

$$۳۴۰ + \text{حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت} = ۶۲۰$$

$$\Rightarrow \text{واحد } ۲۸۰ = ۶۲۰ - ۳۴۰ = \text{حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت}$$

فیلم پاسخ

۲۲. با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر، میزان مالیات پرداختی در یک جامعه برای موارد «الف» و «ب»، به ترتیب چند میلیون تومان است؟

الف) مجموع میزان مالیات مستقیم پرداختی
ب) مجموع میزان مالیات غیرمستقیم پرداختی

تعارفه‌های گمرکی	۱۵۰ میلیون تومان
مالیات بر درآمد	$\frac{1}{5}$ مالیات بر دارایی
مالیات بر دارایی	۲۴۰ میلیون تومان
عوارض خودرو	۲۵ میلیون تومان
مالیات شکر	۲۰ میلیون تومان

۱) الف (۱۹۵ میلیون تومان ب) ۲۸۸ میلیون تومان

۲) الف (۲۸۸ میلیون تومان ب) ۱۶۵ میلیون تومان

۳) الف (۲۸۸ میلیون تومان ب) ۱۹۵ میلیون تومان

۴) الف (۱۶۵ میلیون تومان ب) ۲۸۵ میلیون تومان

پاسخ

۳) انواع مالیات مستقیم:

- مالیات بر دارایی
- مالیات بر درآمد

الف) میزان مالیات مستقیم پرداختی:

$$\text{مالیات بر دارایی} = \frac{1}{5} \times 240 = 48 \text{ میلیون تومان}$$

مالیات بر دارایی + مالیات بر درآمد = مجموع میزان مالیات مستقیم پرداختی

$$= 48 + 240 = 288 \text{ میلیون تومان}$$

ب) میزان مالیات غیرمستقیم پرداختی:

فیلم پاسخ

(مالیات بر مصرف)	عوارض	تعرفه‌های
مالیات بر شکر	خودرو	گمرکی

$$20 \uparrow + 25 \uparrow + 150 \uparrow = \text{مجموع میزان مالیات}$$

غیرمستقیم پرداختی

= میلیون تومان ۱۹۵

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

درس ۶: نقش دولت در اقتصاد چیست؟

ابزارها و منابع تأمین مالی دولت

۲۳. عبارت‌های زیر، دربردارنده کدام مفهوم اقتصادی هستند؟

الف) علی به امید یافتن شغلی بهتر، شغل قبلی خود را رها کرده و در جست‌وجوی کار است.

ب) میزانی از سلامت که برای خانوارهای یک ناحیه روستایی، مطلوب و ایده‌آل است، برای خانوارهای شهری ناچیز تلقی می‌شود.

۱ الف) بیکاری ساختاری ب) نابرابری‌های اجتماعی

۲ الف) بیکاری دوره‌ای ب) فقر مطلق

۳ الف) بیکاری اصطکاکی ب) فقر نسبی

۴ الف) بیکاری فصلی ب) نابرابری‌های اقتصادی

پاسخ

۳ الف) بیکاری اصطکاکی: این نوع بیکاری، شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. همچنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.

ب) در فقر نسبی همیشه تعریف فقر نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم، صورت می‌گیرد. بنابراین معیار فقر در نواحی و زمان‌های مختلف متفاوت است.

مثال: میزانی از سلامت که برای خانوارهای یک ناحیه روستایی مطلوب و ایده‌آل است، برای خانوارهای شهری ناچیز تلقی می‌شود.

فیلم پاسخ

۲۴. با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر، نرخ بیکاری در این

جامعه چند درصد است؟

جمعیت کل (نفر)	جمعیت زیر ۱۵ سال (نفر)	جمعیت غیرفعال (نفر)	جمعیت شاغل (نفر)
۸۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸,۰۰۰,۰۰۰

۱) ۵۵ درصد

۲) ۴۵ درصد

۳) ۵۰ درصد

۴) ۴۰ درصد

پاسخ

۱) جمعیت فعال برابر است با مجموع جمعیت شاغل و بیکار، اما تعداد جمعیت فعال را نداریم. برای به دست آوردن جمعیت فعال از این فرمول استفاده می‌کنیم:

مجموع جمعیت بالای ۱۵ سال و زیر ۱۵ سال = جمعیت کل

جمعیت زیر ۱۵ سال

$$۸۵,۰۰۰,۰۰۰ = \overbrace{۱۵,۰۰۰,۰۰۰}^{\text{جمعیت زیر ۱۵ سال}} + x$$

$$x = ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ نفر}$$

حالا که جمعیت بالای ۱۵ سال را به دست آوردیم، جمعیت فعال را محاسبه می‌کنیم:

مجموع جمعیت فعال و غیرفعال = جمعیت بالای ۱۵ سال

$$۷۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ + y$$

$$y = ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ نفر}$$

در نتیجه با به دست آوردن جمعیت فعال، جمعیت بیکار را محاسبه می‌کنیم:

مجموع جمعیت شاغل و بیکار = جمعیت فعال

$$۴۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ + z$$

$$z = ۲۲,۰۰۰,۰۰۰ \text{ نفر}$$

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

فیلم پاسخ

$$\text{درصد ۵۵} = \frac{۲۲,۰۰۰,۰۰۰}{۴۰,۰۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = \text{نرخ بیکاری}$$

۲۵. به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر، مربوط به دوران کدام حکومت است؟

- در این دوران ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها از دست داد.

- نوسازی و توسعه ایران، به صورتی سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می‌شد.

- در این دوران، دولت نظام نوینی را در بودجه‌بندی و مالیات ستانی کشور ایجاد کرد.

- اعطای امتیازها به شرکت‌ها و کشورهای استعماری و تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی

۱) دوره پایانی صفویه - نیمه اول دوره قاجار - پهلوی - قاجار

۲) قاجار - پهلوی - پهلوی - قاجار

۳) قاجار - دوره پایانی حکومت صفویه - پهلوی - قاجار

۴) نیمه اول حکومت صفویه - قاجار - نیمه اول دوره قاجار - پهلوی

پاسخ

۲) ویژگی‌های اقتصادی دوره قاجار:

- ایران فرصت طلایی خود برای جبران کاستی‌ها را از دست داد.
- تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه‌های حکومت خود بود.
- اعطای امتیازات به وابستگان / تأمین هزینه‌های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات
- از دست دادن بخش مهمی از سرزمین‌ها و منابع ایران، هزینه‌های شکست در جنگ، عهدنامه‌های ننگین و مبالغ جریمه‌های گزاف، بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی
- نبود برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری اقتصادی، اعطای امتیازها به شرکت‌ها و کشورهای استعماری
- تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی، آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.
- ویژگی‌های اقتصادی مهم دوره پهلوی:

فیلم پاسخ

- جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی و ... / ضعف ساختاری اقتصاد ایران / واگذاری منابع نفتی و معدنی به بیگانگان / اجرای برنامه انقلاب سفید و صدمه به کشاورزی / نوسازی و توسعه ایران به صورت سطحی و با صنایع مونتاژ صورت می گرفت. / غفلت از اقتصاد مردمی / ایران تبدیل به بازار مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی شد.

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

۲۶. ترتیب درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) تقسیم‌بندی بر اساس قلمرو دانشی، می‌تواند یکی از انواع طبقه‌بندی از دیدگاه ارسطو باشد.

ب) دوره سبک عراقی در شعر، به مراتب طولانی‌تر از دوره این سبک در نثر است.

پ) تقسیم‌بندی بهار برای شعر فارسی، صرفاً مبنای تاریخی دارد.

۱) درست، نادرست، نادرست

۲) نادرست، نادرست، درست

۳) درست، درست، نادرست

۴) نادرست، درست، درست

پاسخ

۱) موارد «ب» و «پ» به این ترتیب اصلاح می‌شود:

ب) دوره سبک عراقی در نثر به مراتب طولانی‌تر از دوره این سبک در شعر است.

پ) تقسیم‌بندی بهار مبنای جغرافیایی و تاریخی دارد.

فیلم پاسخ

۲۷. ویژگی زبانی یادشده داخل کمانک برای تمام بیت‌ها درست است
به جز

- ۱) اگر کشور آباد داری به داد
بمانی تو آباد وز داد شاد
(سادگی زبان شعر)
- ۲) ز راه خرد بنگری اندکی
که مردم به معنی چه باشد یکی
(تفاوت تلفظ کلمات نسبت به امروز)
- ۳) تو گفתי جهان سربه‌سر آهن است
وگر کوه البرز در جوشن است
(کهنه و مهجور بودن برخی لغات)
- ۴) عمودی بزد بر بر روشنش
گسسته شد آن نامور جوشنش
(استفاده از دو نشانه برای یک متمم)

پاسخ

- ۴ در گزینه «۴»؛ «بر» دوم به معنای «پهلوی و آغوش» است و ویژگی استفاده از دو نشانه برای یک متمم با آنکه از ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی است ولی در این بیت دیده نمی‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۲»: «یکی» به صورت «یکی» تلفظ می‌شود.
- گزینه «۳»: لغت «جوشن» از لغات مهجور و کهنه است.

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

زیرواحد یادگیری

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

۲۸. کدام گزینه پس از بررسی دو بیت زیر، قابل فهم و دریافت نیست؟

«گل بخندید و باغ شد پدرام

ای خوشا این جهان، بدین هنگام

چون بناگوش نیکوان شد باغ

از گل سیب و از گل بادام»

① غلبه روح شادی و نشاط و خوش‌باشی

② بهره‌گیری از تشبیه حسی

③ سادگی پند و اندرز در شعر

④ واقع‌گرایی و توصیفات عمدتاً طبیعی

پاسخ

۳. این دو بیت وصف طبیعت است و در آن خبری از پند و اندرز

نیست.

فیلم پاسخ

۲۹. در تمامی گزینه‌ها به جز به یکی از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی اشاره شده است.

① تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار

② حذف افعال به قرینه

③ افزایش کاربرد لغات عربی نسبت به دوره سامانی

④ تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

۴. «تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی» از ویژگی‌های نثر دوره سامانی است، نه غزنوی و سلجوقی.

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

زیرواحد یادگیری

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

حیطه شناختی

مقدماتی

۳۰. خطّ عروضی کدام مصراع به طور کامل درست نوشته شده است؟

① جهت را شش گریبان در سر افکند: جَ هَت را شِش گَ ری بان دَر
سَ رَف کَند

② نشاید باز جست از خود خدایی: نَ شایِد باز جُس تَز خود خُ دا یی

③ چو دانستی که معبودی تو را هست: چُ دا نِی تی که مَعَ بو دی تُ
را هَست

④ به نام آن که هستی نام از او یافت: بَ نَا مِ آن کِ هَس تی نَا مِ اَز او
یافت

پاسخ

① فقط خطّ عروضی گزینه «۱» کاملاً درست است.

صورت درست دیگر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: نَ شایِد باز جُس تَز خُد خُ دا یی

گزینه «۳»: چُ دا نِی تی کِ مَعَ بو دی تُ را هَست

گزینه «۴»: بَ نَا مِ آن کِ هَس تی نَا مِ زو یافت

فیلم پاسخ

۳۱. نشانه‌های هجایی مصراع اول بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

«چون ننگجید در جهان تاجش

تخت بر عرش بست معراجش»

۱ - - - U - - - U -

۲ - - U - U - U - - U -

۳ - - - U - U - - U -

۴ - - U - U - - U U -

پاسخ

۳

چُن نَ گُن جی د دَر جَ هان تا جَش
- U - - U - - U - -

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۸: وزن شعر فارسی

زیر واحد یادگیری

وزن شعر

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

درس ۸: وزن شعر فارسی

وزن شعر

پیشرفته

۳۲. در کدام مصراع، حذف همزه رخ نداده است؟

- ① از پرده چنین برآرد آواز
- ② در گردن او رَسَن روا نیست
- ③ دام از سر آهوان جدا کن
- ④ برخاست چنان که دود از آتش

پاسخ

۲. گزینه «۱»: از پَر دِ چُ نین بَ را رَ دَا واز

گزینه «۲»: دَر گَر دَن او رَ سَن رَ وا نیست

گزینه «۳»: دَا مَز سَ رَ آ هُ وان چُ دَا کُن

گزینه «۴»: بَر خا ست چُ نان کِ دو دَ زَا تش

موارد مشخص شده حذف همزه را نشان می‌دهد. در گزینه «۲» حذف همزه صورت نگرفته است.

فیلم پاسخ

۳۳. در چند مورد، شکل پیشنهادی هجایی، می‌تواند درست باشد؟
(فتنه انگیز: - - - U) (بمب افکن: - - -) (پایداری: - - U)
(تیرانداز: - - - U)

① یک

② دو

③ سه

④ چهار

۳. حالت‌های ممکن برای هر مورد به شکل زیر است:

فتنه انگیز: - - U - U

بمب افکن: - - U - / - - -

پایداری: - - U - -

تیرانداز: - - U - / U - - -

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۸: وزن شعر فارسی

زیر واحد یادگیری

وزن شعر

حیطه شناختی

پیشرفته

پاسخ

فیلم پاسخ

۳۴. نشانه‌های هجایی کدام مصراع با مصراع «بر سر گردون شده دامن‌کشان» یکسان است؟

۱. ای دو جهان زیر زمین از چهای
۲. نیز نگیرد جهان شکار مرا
۳. جان من است او هی مزیندش
۴. مار را هرچند بهتر پروری

پاسخ

۱. نشانه‌های هجایی مصراع صورت سؤال و گزینه «۱» هر دو به یک شکل است:

بَر	سَ	رِ	گَر	دَوَن	شُ	دِ	دَا	مَن	کِ	شَان
ای	دُ	جَ	هَان	زِی	رِ	زَ	مِی	نَز	چِ	ای
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۸: وزن شعر فارسی

زیر واحد یادگیری

وزن شعر

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۳۵. در کدام بیت سجع دیده نمی‌شود؟

- ① آن گنج با شمع گهر ویرانه جوید دربه‌در
تا جهد داری ای پسر ویرانه شو ویرانه شو
- ② اوّل به بانگ نای و نی آرد به دل پیغام وی
وان گه به یک پیمانه می، با من وفاداری کند
- ③ از من مدان چون باغ اگر هر دم به رنگی می‌شوم
بی‌رنگی او می‌زند بر آب زین‌سان رنگ‌ها
- ④ تا چند گویی ما و بس کوتاه کن ای رعنا و بس
نه خود تویی زیبا و بس ما نیز هم بد نیستیم

پاسخ

۳. در گزینه «۳» سجع به چشم نمی‌خورد.
سجع‌ها را در گزینه‌های دیگر بررسی می‌کنیم:
گزینه «۱»: گُهر، دربه‌در، پسر
گزینه «۲»: نی، وی، می
گزینه «۴»: ما، رعنا، زیبا

فیلم پاسخ

۳۶. صرف نظر از معنی، قرار گیری چند واژه از میان واژگان پیشنهادی «ناز، گناه، سراب، آغاز، نهان، راه» می تواند به سجع متوازن در عبارت زیر منجر شود؟
«الهی! در سر گریستنی دارم دراز، ندانم از حسرت گیریم یا از»

۱ یک

۲ دو

۳ سه

۴ چهار

پاسخ

۲. در سجع متوازن صرفاً باید وزن کلمات یکسان باشد. بر این اساس، «دراز» با «گناه» و «سراب» می تواند سجع متوازن بسازد.
(U - U)

دِ	راز
گُ	ناه
سَ	راب
U	U -

فصل

فصل ۲

واحد یادگیری

درس ۶: سجع و انواع آن

زیر واحد یادگیری

آرایه های ادبی

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۳۷. ارزش موسیقایی سجع در کدام عبارت بیشتر است؟

- ۱) به شناخت تو زندگانیم، به نصرت تو شادانیم.
- ۲) چندی به کسب تو یاد ورزیدم، باز یک چندی به یاد خود را نازیدم.
- ۳) چون آتش فراق داشتی، دوزخ پر آتش از چه افراشتی؟
- ۴) بر هر که داغ محبت خود نهادی، خرمن وجودش را به باد نیستی دردادی.

پاسخ

۲) سجع‌ها را بررسی می‌کنیم:

گزینه «۱»: زندگانیم، شادانیم (مطرف)

گزینه «۲»: ورزیدم، نازیدم (متوازی)

گزینه «۳»: داشتی، افراشتی (مطرف)

گزینه «۴»: نهادی، دردادی (مطرف)

ارزش موسیقایی سجع متوازی بیشتر است و بر این اساس، گزینه «۲» صحیح است.

فیلم پاسخ

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

درس ۹: موازنه و ترصیع

آرایه‌های ادبی

۳۸. اگر بدانیم بیت زیر آرایه ترصیع دارد، کدام کلمه می‌تواند در جای خالی قرار بگیرد؟

«خواست پریدن چمن از چابکی

خواست چکیدن از نازکی»

۱) نسترن

۲) چمان

۳) سمن

۴) جان

پاسخ

۳. برای ترصیع، کلمات متناظر باید از نظر وزن و حروف پایانی مانند هم باشند (سجع متوازی) که از این منظر، «سمن» می‌تواند گزینه مناسبی برای جای خالی باشد.

فیلم پاسخ

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

درس ۹: موازنه و ترصیع

آرایه‌های ادبی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۳۹. در کدام بیت «موازنه» دیده نمی‌شود؟

① گهی بر خرمن مه مشک پوشند

گهی در خرمن گل باده نوشند

② نخسبم تا نخسبانم سرت را

نیایم تا نیارم دلبرت را

③ می آوردند و در می دل نشاندند

گل آوردند و بر گل می فشاندند

④ گه این می‌داد بر گل‌ها درودی

گه آن می‌گفت با بلبل سرودی

پاسخ

۲. متناظر شدن «نخسبانم» با «نیارم» و «سرت» با «دلبرت» در

گزینۀ «۲»، باعث شده است که گزینۀ «۲» موازنه نداشته باشد.

۴۰. هر یک از کلمات مشخص شده، به ترتیب با کلمه متناظر خود از مصراع دوم، چه نوع سجعی می‌سازند؟
 «از ستم سیرت تو راست فراق
 با کرم خصلت تو راست وصال»

۱ متوازن، متوازن

۲ متوازی، متوازی

۳ متوازن، متوازی

۴ متوازی، متوازن

پاسخ

۴ «ستم و کرم» با هم سجع متوازی دارند و «فراق و وصال» نیز سجع متوازن دارند.

فصل

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

واحد یادگیری

درس ۹: موازنه و ترصیع

زیر واحد یادگیری

آرایه‌های ادبی

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

درس ۹: موازنه و ترصیع

آرایه‌های ادبی

پیشرفته

۴۱. فقط در بیت گزینه «موازنه» دیده می‌شود.

۱) ظاهرش مرگ و به باطن زندگی

ظاهرش ابتر نهان پابندی

۲) مرغ دل و عیسی جان هم تویی

چون تو کسی گر بود آن هم تویی

۳) گرم جواز نباشد به بارگاه قبول

وگر مجال نباشد که کام بگیرم

۴) اگر دشمنه دشمنان گردنیم

اگر خنجر دوستان گرده‌ایم

۴. تقابل سجع‌های متوازی و متوازن فقط در بیت گزینه «۴» دیده

می‌شود و بر این اساس، فقط در این گزینه، موازنه دیده می‌شود.

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

معنی واژه

پیشرفته

۴۲. در کدام بیت نمی‌توان معادلی برای واژه «طرب» پیدا کرد؟

۱) به مردی کنون زور و آهنگ نیست

که با کردگار جهان جنگ نیست

۲) تو را نامی از مملکت حاصل آمد

نکردی بدان نام بس شادمانی

۳) گفتار تو دارد ز می نوش خوشی بیش

دیدار تو دارد ز مه و مهر بها به

۴) تن مخالف او باد جفت بند و گزند

دل موافق او باد جفت سور و سرور

پاسخ

۱) کلمات «شادمانی، خوشی، سرور» در گزینه‌های «۲» و «۳» و «۴» معادل‌هایی برای «طرب» هستند. در گزینه «۱» معادلی برای این واژه یافت نمی‌شود.

فیلم پاسخ

۴۳. مفهوم کلیدی «آینه ار نقش تو بنمود راست / خود شکن آینه شکستن خطاست» چیست؟

- ① ظاهر فریبی
- ② انتقادپذیری
- ③ راست گویی
- ④ فروتنی

پاسخ

② بیت اشاره می کند که اگر آینه، صورت واقعی تو را نشان داد، به ترمیم چهره خود پرداز، نه اینکه بخواهی آینه را بشکنی. مفهوم بیت انتقادپذیری است.

فصل

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

واحد یادگیری

درس ۸: وزن شعر فارسی

زیر واحد یادگیری

قرابت معنایی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

درس ۱۳: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

درس ۷: سبک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی)

قرابت معنایی

مقدماتی

۴۴. مفهوم نوشته‌شده در مقابل تمام گزینه‌ها درست است به جز

۱) نه نحس کیوان بود و نه روزگار دراز

چه بود؟ منت بگویم: قضای یزدان بود
(تقدیرگرایی)

۲) کنون زمانه دگر گشت و من دگر گشتم

عصا بیار که وقت عصا و انبان بود
(پذیرش پیری)

۳) شد آن زمانه که شعرش همه جهان بنوشت

شد آن زمانه که او شاعر خراسان بود
(گمنامی در گذشته)

۴) سپید سیم زده بود و درّ و مرجان بود

ستاره سحری بود و قطره باران بود
(وصف دندان)

۳ در گزینه «۳» کاملاً به مفهوم مخالف اشاره شده است. شاعر در این بیت از شهرت خویش در گذشته سخن می‌گوید.

۴۵. مفهوم کدام بیت به بیت «راه وصل تو، راه پرآسیب/ درد عشق تو، درد بی‌درمان» نزدیک‌تر است؟

- ۱) هر کجا عشق آمد آنجا چاره هم بیچارگی است
- ۲) عشق درمان گران‌جانی ما خواهد کرد
- ۳) آخر این کوه غم از دامن دل می‌خیزد
- ۴) عاشقی را که شور و شوق بود
- دائماً از درد عشق ذوق بود
- ۵) زان عاجزم که نیست مرا داروی وصال
- ورنه ز درد عشق مرا باک نیستی

۱. بیت صورت سؤال و گزینه «۱» به بی‌درمانی درد عشق اشاره دارند.

فصل

درس ۱۴: میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقیان

واحد یادگیری

درس ۹: موازنه و ترصیع

زیرواحد یادگیری

قرباب معنایی

حیطه شناختی

مقدماتی

۴۶. عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾: بگو

- ۱ در زمین بگردید و بنگرید [او] چگونه آفرینش را آغاز کرد.
- ۲ در زمین سفر کنید و ببینید که چگونه آفرینش خدا آغاز گشت.
- ۳ در زمین جست‌وجو و مشاهده کنید که [او] آفرینشش را چطور آغاز کرده است.
- ۴ زمین را بگردید و بیابید که آیا خلقت [او] آغاز گشته است؟

پاسخ

- ۱ «سیروا»: سیر (گردش) کنید، بگردید (رد گزینه‌های «۲» و «۳») / «فی»: در (رد گزینه «۴») / «کیف»: چگونه (رد گزینه «۴») / «بَدَأَ»: آغاز کرد (رد گزینه‌های «۲» و «۴») / ضمیر «ش» در گزینه «۳» زائد است؛ همچنین لفظ «خدا» در گزینه «۲».

فیلم پاسخ

۴۷. عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

«لِلشَّعْبِ الْإِيرَانِيِّ فَضْلٌ لَا يَقْبَلُ أَيَّ ضَغْطٍ مِنْ جَانِبِ الْأَعْدَاءِ.»

- ① برای مردم ایران یک ویژگی وجود دارد و آن این است که تسلیم هیچ فشاری از طرف دشمنان نمی‌شوند.
- ② ویژگی و برتری مردم ایرانی آن است که پذیرش هیچگونه فشاری از جانب دشمنان را ندارند.
- ③ مردم ایرانی یک برتری دارند که هیچ فشاری را از جانب دشمنان نمی‌پذیرند.
- ④ برتری‌ای که مردم ایران دارند آن است که هرگونه فشاری از طرف دشمن را رد می‌کنند.

پاسخ

- ③ «لـ»: برای، داشتن (رد گزینه «۲») / «فضلٌ»: یک برتری (رد گزینه‌های «۱» و «۲») / «لَا يَقْبَلُ» فعل منفی است (رد گزینه «۴»)، ضمناً این فعل در گزینه‌های «۱» و «۲» نیز به صورت دقیقی ترجمه نشده است. / «الأعداء» جمع است (رد گزینه «۴»)

فیلم پاسخ

۴۸. عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي التَّرْجَمَةِ:

«تَحَوَّلُ ظَلَامُ الْبَحْرِ إِلَى نَهَارٍ مُضِيٍّ مِنْ الْمَصَابِيحِ الْمُلَوَّنَةِ الَّتِي
يَنْبَعِثُ ضَوْءُهَا مِنْ بَعْضِ الْأَسْمَاكِ.»

- ۱) تاریکی دریا به روزی روشن تبدیل می‌شود به‌خاطر چراغ‌های
رنگارنگی که نورش از برخی ماهی‌ها در دریا ساطع می‌شود.
- ۲) تبدیل کردن تاریکی دریا به یک روز روشن به‌خاطر چراغ‌های
متنوعی است که نورش را برخی ماهی‌ها می‌فرستند.
- ۳) چراغ‌های رنگارنگی که نورشان از برخی ماهی‌ها ارسال می‌شود،
تاریکی دریاها را به روزی روشن تبدیل می‌کنند.
- ۴) تبدیل شدن تاریکی دریا به روزی روشن از چراغ‌های رنگارنگی
است که نور آنها از برخی ماهی‌ها فرستاده می‌شود.

پاسخ

- ۴ «تَحَوَّلُ» فعل نیست و مصدر است به‌معنای تبدیل شدن (رد)
سایر گزینه‌ها) / «الْمُلَوَّنَةِ» به‌معنای رنگارنگ است (رد گزینه «۲») /
«يَنْبَعِثُ»: فرستاده می‌شود (رد گزینه «۲») / «الْبَحْرِ» مفرد است (رد
گزینه «۳»)

فیلم پاسخ

۴۹. عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

«أَتَأْمُرُونَ الْآخَرِينَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ؟ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ»:

۱) آیا دیگران را به کار نیکو دعوت می‌کنید و از خودتان غافل می‌شوید؟

همانا خدا دوست نمی‌دارد که چیزی را بگوئید که انجام نداده‌اید.

۲) آیا دیگران را به نیکی دستور می‌دهید و خودتان را فراموش

می‌کنید؟ بی‌گمان خداوند دوست ندارد که آنچه را که انجام

نمی‌دهید، بگوئید.

۳) آیا سفارش می‌کنید دیگران را به کارهای نیکو، در حالی که خود را

فراموش کرده‌اید؟ خداوند قطعاً دوست ندارد آن کسی را که

می‌گوید آنچه را که انجام نمی‌دهد.

۴) آیا با سفارش دیگران به نیکی خود را فراموش می‌کنید؟ بی‌شک

خداوند دوست ندارد که شما آنچه را که می‌گوئید، انجام ندهید.

۲) «تَأْمُرُونَ»: امر می‌کنید، دستور می‌دهید (رد گزینه‌های «۱»، «۳»

و «۴») / «لَا تَفْعَلُونَ» فعل مضارع است (رد گزینه‌های دیگر) / «در

حالی که» در گزینه «۳» زائد است؛ همچنین «آن کسی» زائد است

۵۰ عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

① لِسَانُ الْقِطِّ سِلَاحٌ طَيِّبٌ دَائِمٌ: زبان گربه‌ها، همیشه سلاح پزشکی آنها است،

② لَأَنَّهُ مَمْلُوءٌ بَغْدَدٍ تُفَرِّزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا: زیرا پُر است از غده‌هایی که مایعی پاک‌کننده، ترشح می‌کند،

③ فَيَلْعَقُ الْقِطُّ جُرْحَهُ عِدَّةَ مَرَّاتٍ حَتَّى يَلْتَمَّ: پس گربه زخم‌هایش را می‌لیسد تا آنها بهبود یابند،

④ فَيَعْرِفُ بَغْرِيزَتَهُ طَرِيقَ الْوَقَايَةِ مِنَ الْأَمْرَاضِ: و او با کمک غرایزش می‌داند که چگونه بیماری‌ها را مداوا نماید.

پاسخ

۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»: گربه‌ها باید مفرد بیاید و ضمناً «دائم» صفت است، نه قید (سلاح پزشکی دائمی).

در گزینه «۳»: زخم‌ها نباید جمع بسته شود. «عِدَّةَ مَرَّاتٍ» نیز ترجمه نشده است.

در گزینه «۴»: غرایز نباید جمع بیاید، «چگونه» زائد است. «وقایه» به معنای پیشگیری است نه مداوا.

فیلم پاسخ

۵. عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّعْرِيبِ:

«با کسی همنشینی کن که دیدارش، تو را شاد می‌کند.»

① جَالِسُوا مَنْ تَفَرَّحَ زيارته.

② جَالِسِي مَنْ تَفَرَّحِينَ بزيارتها.

③ جَالِسِي مَنْ زيارتها تَفَرَّحَ.

④ جَالِسُ مَنْ تَفَرَّحَ زيارته.

پاسخ

۴ «همنشینی کن» فعل مفرد است (رد گزینه «۱») / «تَفَرَّحَ»: شاد

می‌شود - «تَفَرَّحَ»: شاد می‌کند (رد گزینه‌های «۲» و «۳»)

فیلم پاسخ

۵۲ عَيْنِ الْخَطَا حَسَبِ الْوَقَاعِ:

- ① الحيوانات المائية تعيشُ في مناطق برّية و أعماق المحيطات.
- ② إِنَّ الْعَمَلَاءَ هُمْ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ لِمَصْلَحَةِ الْعَدُوِّ لَا لِصَلَاحِنَا.
- ③ لَا يَجُوزُ الْإصرَارُ عَلَى نِقَاطِ الْخِلَافِ وَ الْعُدْوَانِ فِي الْمُجْتَمَعِ.
- ④ جِسْمُ الْبَطَّةِ لَا يَتَأَثَّرُ بِالمَاءِ بِسَبَبِ زَيْتٍ خَاصٍّ يَمْتَلِكُهُ.

پاسخ

- ① طبیعتاً حیوانات آبی (دریایی) در مناطق صحرایی و خشک زندگی نمی کنند!
- بررسی سایر گزینه ها:
- در گزینه «۲»، «عَمَلَاءَ» همان مزدوران دشمن هستند که برای مصلحت دشمن کار می کنند نه برای صلاح ما.
- در گزینه «۳»، اصرار بر نقاط اختلاف و دشمنی در جامعه مجاز نمی باشد.
- در گزینه «۴»، بدن اردک تحت تأثیر آب قرار نمی گیرد به خاطر روغن خاصی که دارد.

فیلم پاسخ

۵۳ عَيْنِ الْأَقْرَبِ إِلَى مَفْهُومِ هَذِهِ الْعِبَارَةِ:

«أَكْبَرُ الْحُمُقِ الْإِغْرَاقُ فِي الْمَدْحِ وَالذَّمِّ»:

- ۱ در ستودن یا ملامت دیگران، باید شیوه اعتدال را برگزید!
- ۲ حسود آن است که در سرزنش دیگران، زیاده‌روی کند!
- ۳ ستایش دیگران در غیاب آنها، بزرگترین نشانهٔ جوانمردی است!
- ۴ خواستن آنچه که دیگران دارند، نشانهٔ نادانی است!

پاسخ

۱ این روایت به این نکته اشاره دارد که بزرگترین نشانهٔ نادانی، آن است که دیگران را بیش از آنچه هستند بالا ببریم یا در نکوهش آنها زیاده‌روی کنیم؛ که گزینهٔ «۱» نیز همین مفهوم را در بر دارد.

فیلم پاسخ

۵۴ عَيْنِ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ:

«الزُّوَّارُ لَا يَعْرِفُونَ مَكَانَ مَرْقَدِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ عَادَةً.»

① الزُّوَّارُ: اسم، جمع التَّكْسِير (مفرد: الزَّائِر) / فاعل

② لَا يَعْرِفُونَ: فعل مضارع منفي، جمع مذكر غائب، متعد / خبر

③ مَكَانَ: اسم، مفرد (جمعه: أَمَاكِن) / مفعول

④ سَلْمَانَ: اسم، مفرد، مذكر / مضاف إليه

پاسخ

① «الزُّوَّارُ» مبتدا است؛ زیرا فاعل قبل فعل نمی آید.

میدانید

«الفارسي» صفت برای «سلمان» است و در حقیقت آن را توصیف نموده است. در کل، اسامی که دارای «یای نسبت (ی)» هستند، صفت واقع می شوند.

فیلم پاسخ

۵۵ عین الخطأ فی الإعراب و التحلیل الصرفی:

«مُشَاهَدَةُ ظَاهِرَةِ مَطَرِ السَّمَكِ قَدْ حَيَّرَتِ الْعُلَمَاءَ فِي الْهُندُوراس.»

① مُشَاهَدَةُ: اسم، مصدر مزید من باب مُفَاعَلَة، مؤنث / مبتدأ

② ظَاهِرَةُ: اسم، مفرد، مؤنث، (جَمْعُهَا: ظَوَاهِر) / مضاف إليه

③ حَيَّرَتِ: فعل، مفرد مؤنث غائب، مزید من مصدر تَحَيَّرَ / خبر

④ الْعُلَمَاءَ: اسم، جمع التَّكْسِير (مفردة: العلیم) / مفعول

③ این فعل از باب «تفعیل» و مصدر «تَحْيِير» است، نه «تَفْعُل».

۵۶ عَيِّنِ الْفَاعِلَ جَاءَ بَعْدَ الْمَفْعُولِ:

- ① يُحَرِّكُ الْحَيَوَانَ ذَنْبَهُ لِطَرْدِ الْحَشَرَاتِ.
- ② قَدْ أَنْشَدَ هَذِهِ الْقَصِيدَةَ شَاعِرٌ كَبِيرٌ مِنْ إِيرَانَ.
- ③ الْبُومَةُ طَائِرٌ يَسْكُنُ فِي الْأَمَاكِينِ الْمَتْرُوكَةِ.
- ④ يُرْسِلُ الْغُرَابُ أَخْبَارَ الْغَابَةِ كَجَاسُوسٍ.

پاسخ

- ۲ در این عبارت، «هذه القصيدة» در معنای مفعول است و «شاعر» در نقش فاعل و لذا فاعل پس از مفعول آمده است.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- در گزینه «۱»، «الحيوان» فاعل و «ذنب» مفعول است. / در گزینه «۳»، فعل لازم است و مفعول ندارد. / در گزینه «۴»، «الغراب» فاعل و «أخبار» مفعول است.

فیلم پاسخ

۵۷ عَيْن ما فيه الخبر يكون فعلاً؛

- ① تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ أَكْلاً.
- ② ثَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ.
- ③ الْفَلَّاحُ الْمُجِدِّ يَزْرَعُ الْأَشْجَارَ.
- ④ هَذِهِ بِنْتُ فَازَتْ فِي الْمُبَارَاةِ.

پاسخ

③ جمله اول، فعلیه است و لذا مبتدا و خبری وجود ندارد. در گزینه‌های «۲» و «۴»، «إِخْلَاصُ» خبر هستند. در گزینه «۳»، «يَزْرَعُ» خبر است که فعل می‌باشد.

اگر اسم پس از اسم اشاره، «ال» نداشت، خبر است و چنانچه «ال» داشته باشد، قطعاً خبر نمی‌باشد!

فیلم پاسخ

۵۸ عَيْنِ الْخَطَا فِي تَعْيِينِ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ:

① الطَّالِبَاتُ الْمَجْدَّاتُ نَجَحْنَ فِي الْإِمْتِحَانِ: فاعل

② رَأَيْنَا فِي الْمُتَحَفِ تِمْنَالًا: مفعول

③ تُشَارِكُ زَمِيلَتَانِ اثْنَتَانِ فِي الْمُبَارَاةِ: صفت

④ خَرَّبَ الْإِعْصَارُ عَشْرَةَ بَيْوتٍ فِي الْمَدِينَةِ: مضاف إليه

پاسخ

① بررسی گزینه‌ها:

با توجه به معنا واضح است که در گزینه «۲»، «تمثالاً» نقش مفعول را دارد.

اعداد ۱ و ۲ در حکم صفت هستند، لذا گزینه «۳» صحیح است. معدود اعداد ۳ تا ۱۰ در حکم مضاف‌الیه است، لذا گزینه «۴» صحیح است.

اما در گزینه «۱» نقش «الطَّالِبَاتُ» مبتدا است؛ زیرا فاعل هیچگاه قبل فعل قرار نمی‌گیرد.

فیلم پاسخ

۵۹ عین غیر المناسب للفراغین:

«هُمَا فی دروسهما و مِن الجامعة.»

① حاولتا - تَخَرَّجَتَا

② حاولا - تَخَرَّجَا

③ حاولا - تَخَرَّجَا

④ يُحاولان - يَتَخَرَّجان

پاسخ

③ با توجه به اینکه ضمیر غایب به کار رفته است، استفاده از فعل امر، نامناسب است؛ ضمن اینکه فعل «تَخَرَّجَا» وجود خارجی ندارد، زیرا در باب «تَفْعُلُ»، همواره علامت «عین» فتحه (عَ) است

بدانید

در ثلاثی مزید، اگر عین الفعل کسره بگیرد، نشانه امر است و اگر فتحه بگیرد نشانه ماضی «حاولا - حاولا!»

فیلم پاسخ

۶۰ عین ما لیس فیہ فعل «مزید»:

- ① تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ وَ لِمَنْ تُعَلَّمُونَهُ.
- ② لَا تَمُوتُوا جُهْلًا؛ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَعْزِرُ عَلَى الْجَهْلِ.
- ③ لَا تَجْتَمِعْ خَصَلَتَانِ فِي مُؤْمِنٍ: الْبُخْلُ وَ الْكَذِبُ.
- ④ يَا أَخِي إِنَّ مَاشِيَتَ الْمُؤْمِنِ نَفَعَكَ كَثِيرًا.

پاسخ

۲ بررسی گزینه‌ها:

- در گزینه «۱»، هر سه فعل مزید هستند.
- در گزینه «۲»، هر دو فعل مجرد هستند.
- در گزینه «۳»، یک فعل از باب «افتعال» به کار رفته است.
- در گزینه «۴»، فعل اول مزید (ماشیت) و فعل دوم (نفع) مجرد است.

فیلم پاسخ

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

واحد یادگیری

درس ۷: مطالعه و کاوش در گذشته‌های دور

زیرواحد یادگیری

منابع تحقیق تاریخ ایران در دوران باستان

حیطه شناختی

پیشرفته

۶۱ کدام یک از موارد زیر درباره منابع نوشتاری ایران باستان نادرست است؟

الف) همه سنگ‌نوشته‌های بیستون به شرح وقایع دوران آغازین پادشاهی داریوش بزرگ اختصاص دارد.

ب) بیش از سی هزار لوح گلی کشف شده در تخت‌جمشید به زبان ایلامی است.

ج) متن اصلی خدای‌نامه‌ها از بین رفته اما ترجمه عربی آنها باقی مانده است.

د) سنگ‌نوشته شاپور یکم در نقش رستم، شرح جنگ با رومیان را بازگو می‌کند.

۱ الف - ب

۲ ج - ب

۳ الف - ج

۴ ج - د

پاسخ

۳ بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست است؛ پنج ستون از سنگ‌نوشته‌های بیستون به این رخداد اختصاص دارد نه همه آن.

ب) درست است.

ج) نادرست است؛ هم متن اصلی و هم ترجمه عربی خدای‌نامه‌ها از بین رفته است.

د) درست است.

فیلم پاسخ

۶۲ کدام گزینه به دلیل لشکرکشی‌های متعدد فرمانروایان بین‌النهرین به سرزمین ایلام اشاره می‌کند؟

۱) زیرا فلات ایران دارای زمین‌های کشاورزی حاصلخیز و انبارهای غلات بود.

۲) زیرا فلات ایران امکان دسترسی به سرزمین‌های دورتر را برای تجارت در اختیارشان قرار می‌داد.

۳) زیرا حکومت‌های ایلامی پراکنده و کوچک و با هم در حال جنگ بودند.

۴) زیرا اقتصاد بین‌النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود.

پاسخ

۴) از آنجا که اقتصاد بین‌النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، فرمانروایان سومری و اکدی، پیایی به سرزمین ایلام لشکرکشی می‌کردند.

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

واحد یادگیری

درس ۸: سپیده‌دم تمدن ایرانی

زیرواحد یادگیری

دوران تاریخی (تمدن ایلام)

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

فصل

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

واحد یادگیری

درس ۹: از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان

زیرواحد یادگیری

هخامنشیان؛ بزرگ‌ترین حکومت عصر باستان

حیطه شناختی

مقدماتی

۶۳ کدام یک از موارد زیر درباره منشور کوروش کبیر درست است؟

الف) متن آن به ابتکار سازمان ملل متحد به شش زبان رسمی ترجمه شده است.

ب) نسخه اصلی این لوح در مقر سازمان ملل در نیویورک نگهداری می‌شود.

ج) این لوح به زبان میخی باستان نگاشته شده است.

د) لوح استوانه‌ای موسوم به منشور کوروش، در شهر بابل کشف شد.

۱ الف - ب

۲ ج - ب

۳ الف - د

۴ ج - د

پاسخ

۳ بررسی عبارت‌ها:

الف) درست است.

ب) نادرست است؛ نسخه اصلی آن در موزه بریتانیا در لندن نگهداری می‌شود و نسخه بدلی آن در نیویورک است.

ج) نادرست است؛ این لوح به زبان بابلی نگاشته شده است.

د) درست است.

فیلم پاسخ

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

درس ۹: از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان

هخامنشیان؛ بزرگ‌ترین حکومت عصر باستان

۶۴ کدام یک از گزینه‌های زیر، ترتیب زمانی عبارت‌های ذکر شده را به درستی بیان کرده است؟

الف) او با تشکیل سپاه منظم و کارآمدی از قبایل مختلف، قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد.

ب) او پس از به قدرت رسیدن، به آسیای صغیر لشکرکشی کرد.

ج) او به دست یکی از خدمتکاران کاخ شاهی به قتل رسید.

د) در زمان او با فتح مصر، قلمرو ایران به اوج وسعت و عظمت خود رسید.

ه) در ابتدای زمامداری او، برادرش با سپاهی از مزدوران یونانی وارد پایتخت شد.

و) در دوران او آتنی‌ها، میلئوس را تشویق به شورش کردند.

۱) ب - الف - د - ه - ج - و

۲) الف - ب - د - و - ه - ج

۳) الف - ب - د - و - ج - ه

۴) الف - ج - ب - و - ج - ه

۲) الف) هووخستر

ب) کوروش کبیر

ج) اردشیر سوم

د) کمبوجیه

ه) اردشیر دوم

و) داریوش اوّل

ترتیب زمانی عبارت‌ها: هووخستر ← کوروش کبیر ← کمبوجیه ←

داریوش اوّل ← اردشیر دوم ← اردشیر سوم

الف ← ب ← د ← و ← ه ← ج

۶۵ علت سست بودن پایه‌های حاکمیت سلوکیان در ایران چه بود؟

① زیرا نتوانستند حس همزیستی و یگانگی با اقوام ایرانی را در قلمرو خود ایجاد کنند.

② زیرا نتوانستند مهاجرین یونانی زیادی را در ایران ساکن کنند.

③ زیرا در بین سرداران جانشین اسکندر، اختلافات زیادی وجود داشت.

④ زیرا بر متصرفات خود در شرق فلات ایران، تسلط کافی نداشتند.

پاسخ

① سلوکیان اقوام گوناگون را تنها به زور زیر فرمان خود داشتند و هیچ‌گاه نتوانستند حس همزیستی و یگانگی با اقوام ایرانی را در قلمرو خود ایجاد کنند و فرهنگ یونانی نتوانست در ایران نفوذ عمیق پیدا کند، بنابراین پایه‌های حاکمیت سیاسی و نظامی سلوکیان در ایران سست و لرزان بود.

۶۶ کدام گزینه به ترتیب، عبارات زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟
 اشکانیان پس از قریب به جنگ و خونریزی، توانستند
 سلوکیان را به طور کامل از ایران بیرون کنند. این سلسله حدود
 بر ایران حکومت کرد. در دوره حکومت ، پایه‌های
 قدرت و سلطنت آنان استوار شد و در نهایت در دوره
 تسلیم شورش خاندان ساسانی شد و سلسله اشکانی از هم پاشید.

① یک قرن - ۴۷۰ سال - مهرداد اول - اردوان چهارم

② نیم قرن - ۳۷۰ سال - مهرداد دوم - اردشیر چهارم

③ یک قرن - ۴۷۰ سال - مهرداد دوم - اردوان چهارم

④ نیم قرن - ۳۷۰ سال - مهرداد اول - اردشیر چهارم

پاسخ

۳

- اشکانیان پس از قریب به صد سال جنگ، توانستند سلوکیان را از
 ایران بیرون کنند.
 - اشکانیان حدود ۴۷۰ سال بر ایران حکومت کردند.
 - اوج وسعت و تثبیت پایه‌های قدرت و سلطنت اشکانی، در دوره
 مهرداد دوم رخ داده است.
 - فروپاشی اشکانیان در دوره اردوان چهارم رخ داده است.

فیلم پاسخ

۶۷ چند مورد از موارد زیر فقط مربوط به سلسله ساسانی است؟
 الف) یکی از پادشاهان این دوره با حمایت امپراتوری روم به تاج و تخت رسید.
 ب) کراسوس با سپاهی بزرگ به منطقه بین‌النهرین هجوم آورد.
 ج) آنها با ترویج ایران‌گرایی، ایران را احیا کردند.
 د) با تکمیل جاده ابریشم، روابط ایران و چین توسعه پیدا کرد.
 ه) دو تن از دختران پادشاه بر تخت پادشاهی نشستند.
 و) از مسائل و مشکلات اساسی کشور، اختلاف و دشمنی میان پادشاه و بزرگان کشور بود.

۱) ۲

۲) ۴

۳) ۳

۴) ۵

۳ الف) مربوط به خسرو پرویز و دوره ساسانی است.
 ب) مربوط به دوره اشکانی است.
 ج) مربوط به دوره اشکانی است.
 د) مربوط به دوره اشکانی است.
 ه) مربوط به اواخر دوره ساسانی است.
 و) مربوط به دوره ساسانی است.

۶۸ کدام گزینه به ترتیب جدول زیر را به درستی تکمیل می کند؟

سلسله	نظام سیاسی اداری	نظام قضایی
مادها	ج	-
الف	-	شاه نباید کسی را به دلیل یکبار ارتکاب جرم، به مرگ محکوم کند.
ب	پادشاهان ادعا می کنند که به خواست اهورا مزدا به مقام شاهی رسیده اند.	-
اشکانیان	د	-

- ۱) هخامنشیان - ساسانیان - تشکیلات محدود و کوچکی داشتند. - نمایندگان هفت خاندان بزرگ در یکی از مجالس حضور داشتند.
- ۲) ساسانیان - هخامنشیان - تشکیلات محدود و کوچکی داشتند. - حکومت به شکل متمرکز اداره می شد.
- ۳) هخامنشیان - ساسانیان - به تقلید از شاهان پیشین خود حکومت می کردند. - حکومت به شکل متمرکز اداره می شد.
- ۴) ساسانیان - هخامنشیان - به تقلید از شاهان پیشین خود حکومت می کردند. - نمایندگان هفت خاندان بزرگ در یکی از مجالس حضور داشتند.

پاسخ

- ۱ الف) این جمله از قوانین دوره حکومت هخامنشی است.
- ب) این عبارت در خصوص سلسله های هخامنشی و ساسانی به کار رفته است.
- ج) هر دو عبارت ذکر شده در گزینه ها، مربوط به دوران مادها است.
- د) حکومت اشکانی به صورت غیرمتمرکز و ملوک طوایفی اداره می شد.

فیلم پاسخ

۶۹ چند مورد از موارد زیر در خصوص نیروهای نظامی در دوره ساسانیان درست است؟

الف) اصلی‌ترین بخش سپاه آن را سواره‌نظام سنگین اسلحه زره‌پوش تشکیل می‌داد.

ب) نیروی دریایی آنها توسط پارسیان و مادی‌ها فرماندهی می‌شد.

ج) کتابچه‌های تخصصی در حوزه آموزش نظامی در آن دوره وجود داشت.

د) از فیل‌ها در جنگ استفاده می‌کردند.

ه) در این سپاه پیاده‌نظام اهمیت چندانی نداشت.

و) پادشاهان این سلسله، سپاه خود را به سه دسته نیزه‌دار،

کمان‌دار و سواران تقسیم می‌کردند.

۱) ۲

۲) ۳

۳) ۴

۴) ۱

پاسخ

۳ الف) درست است.

ب) نادرست است؛ مربوط به دوره هخامنشی است.

ج) درست است.

د) درست است.

ه) درست است.

و) نادرست است؛ مربوط به دوره مادها است.

فیلم پاسخ

۷۰. در کدام یک از دوره پادشاهی ایران باستان، نیروی دریایی از ابتدای تأسیس ایجاد شد؟

- ① ماد
- ② ساسانی
- ③ اشکانی
- ④ هخامنشی

② در دوره ساسانی از ابتدای تأسیس سلسله، نیروی دریایی ایجاد شد.

پاسخ

فصل ۳: ایران در عصر باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

درس ۱۱: آیین کشورداری

سپاه و جنگ افزارها

پیشرفته

فیلم پاسخ

۷۱. کدام گزینه جزو راه‌های مقابله با ریزگردها نیست؟

- ① احیای تالاب‌ها
- ② اجرای طرح‌های مهار بیابان
- ③ کشت محصولات آب‌بر
- ④ مدیریت صحیح منابع آب

پاسخ

③ گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» از راه‌های مقابله با ریزگردها هستند.

فیلم پاسخ

۷۲. کدام ویژگی معماری هماهنگ با اقلیم در گذشته، ایران را از

معماری امروزش متمایز می‌کرد؟

- ① استفاده از پنجره‌های بسیار بزرگ
- ② مصرف کمتر انرژی و احساس آرامش از نظر دمای داخل ساختمان
- ③ استفاده از مصالح مدرن
- ④ طراحی ساختمان متناسب با جهت وزش باد

پاسخ

۲. در گذشته، مردم به تأثیر اقلیم بر ساختمان‌سازی توجه می‌کردند و به همین دلیل در داخل خانه‌هایشان احساس آرامش می‌کردند و انرژی کمتری هم مصرف می‌شد.

۷۳. کدام ترکیب از عوامل به طور همزمان می‌تواند توضیح‌دهندهٔ پایین بودن دمای شهرکرد نسبت به دزفول و بالا بودن میزان بارش در بندر انزلی نسبت به زاهدان باشد؟

- ۱) عرض جغرافیایی و دوری از دریا
- ۲) ارتفاع از سطح دریا و جهت کوهستان‌ها
- ۳) تأثیر توده‌های هوای غربی و پرفشار جنب حاره‌ای
- ۴) فشار بخار آب و ورود توده‌های موسمی

پاسخ

۲) دزفول و شهرکرد در یک عرض جغرافیایی قرار دارند و عامل تفاوت آنها ارتفاع است. عامل اصلی تفاوت بارش بین بندر انزلی و زاهدان جهت کوهستان است. رشته کوه البرز با قرارگیری در مسیر توده‌های مرطوب باعث بارش شدید در انزلی می‌شود در مقابل زاهدان تحت تأثیر کمربند پرفشار جنب حاره‌ای و دوری از منابع رطوبت است.

۷۴. کدام یک از موارد زیر در مورد پدیده وارونگی دما و اثرات آن در ایران درست است؟

- الف) در این پدیده با افزایش ارتفاع، دما نیز افزایش می‌یابد.
 ب) این پدیده عمدتاً در ماه‌های گرم سال و در مناطق کوهستان رخ می‌دهد.
 ج) وارونگی دما با جلوگیری از جابه‌جایی عمودی هوا، منجر به تشدید آلودگی هوای کلان شهرها می‌شود.
 د) یکی از عوامل ایجاد آن تابش شدید خورشید و گرم شدن سطح زمین در طول روز است.
 ه) پدیده ریزگردها می‌تواند در تشدید اثرات بهداشتی ناشی از وارونگی دما نقش داشته باشد.

۱ الف - ج - ه

۲ الف - ب - د

۳ الف - ج - د

۴ ب - ج - ه

پاسخ

۱ الف) درست است.

- ب) نادرست است؛ این پدیده عمدتاً در ماه‌های سرد سال رخ می‌دهد.
 ج) درست است.
 د) نادرست است؛ این توصیف شرایط عدم وارونگی و نرمال را بیان می‌کند.
 ه) درست است.

فیلم پاسخ

۷۵. چند مورد از موارد زیر در خصوص دریاهای ایران نادرست است؟
 الف) دریای خزر بزرگ‌ترین دریاچه جهان است که به هیچ دریای دیگری ارتباط ندارد.
 ب) سطح آب دریای خزر ۲۸ متر پایین‌تر از آب‌های آزاد است.
 ج) تمام جزایر خلیج فارس مسکونی هستند.
 د) طول و عرض دریای خزر از خلیج فارس کمتر است.

۱ ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ ۴ صفر

پاسخ

۳ الف) نادرست است؛ دریای خزر از طریق کانال دن - ولگا به دریای سیاه ارتباط دارد.
 ب) درست است.
 ج) نادرست است؛ بعضی جزایر خلیج فارس مسکونی هستند.
 د) نادرست است؛ طول و عرض دریای خزر (۱۲۰۰ و ۳۰۰ کیلومتر) بیش‌تر از طول و عرض خلیج فارس (۹۰۰ و ۲۵۰ کیلومتر) است.

فیلم پاسخ

۷۶. کدام گزینه بیانگر مزیت رقابتی و اهمیت دریای عمان برای

آینده توسعه اقتصادی است؟

- ۱) داشتن ذخایر بزرگ ماهیان خاویاری
- ۲) وجود جزایر متعدد مسکونی که امکان توسعه گردشگری را فراهم می‌کند.

۳) برخورداری از خط ساحلی طولانی‌تر

۴) عمق زیاد و دسترسی بی‌واسطه و آزاد به اقیانوس هند

پاسخ

۴. از جمله دلایل اهمیت دریای عمان، امکان دسترسی به همه

آب‌های آزاد جهان است.

۷۷. کدام یک از عبارت‌های زیر به‌درستی به ویژگی رودهای ایران اشاره دارند؟

الف) بیشترین بارش‌ها در اواخر پاییز و اوایل بهار
ب) افزایش مقدار آب رودها با حرکت از غرب به شرق کشور
ج) دائمی بودن رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند.

د) طغیانی و اتفاقی بودن رودهای مناطق نسبتاً خشک
ه) کاهش آبدهی با نزدیک شدن به پایان فصل بارش

۱) الف - ب - ج

۲) د - ه - ب

۳) ج - ب - د

۴) الف - ج - د

پاسخ

۴) الف) درست است.

ب) نادرست است؛ هر چه از غرب به شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کمتر می‌شود.

ج) درست است.

د) درست است.

ه) نادرست است؛ با نزدیک شدن به پایان فصل بارش، آبدهی بیشتر می‌شود.

۷۸. کدام گزینه درست است؟

- ۱) مهاجرت داخلی تنها شامل جابه‌جایی از شهر به روستا است.
- ۲) مهاجرت خارجی می‌تواند اختیاری یا اجباری باشد و بر ترکیب سنی و جنسی مبدأ و مقصد تأثیرگذار است.
- ۳) اثرات مهاجرت تنها اقتصادی است و تأثیرات فرهنگی را شامل نمی‌شود.
- ۴) مهم‌ترین نوع مهاجرت در ایران، مهاجرت از شهر به روستا است.

پاسخ

۲. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: مهاجرت داخلی شامل شهر به شهر و روستا به شهر و برعکس است.
- گزینه «۳»: اثرات مهاجرت می‌تواند فرهنگی هم باشد.
- گزینه «۴»: بالعکس است.

فیلم پاسخ

۷۹. اگر نرخ رشد طبیعی جمعیت کشوری $1/2$ درصد باشد طبق

قانون 70 سال، چند سال طول می‌کشد تا جمعیت دو برابر شود؟

① حدود ۵۸ سال

② حدود ۸۴ سال

③ حدود ۶۴ سال

④ حدود ۴۹ سال

پاسخ

①

$$\text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت} = \frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}} \leftarrow \frac{70}{1/2} = 140 \approx 58/3 \approx 58 \text{ سال}$$

فیلم پاسخ

۸۰ با توجه به نقشه پراکندگی جمعیت و ناهمواری‌های ایران، کدام یک از گزینه‌های زیر بیش‌ترین همخوانی را با الگوی پراکندگی جمعیت ایران دارد؟

- ① تراکم جمعیت در مناطق مرتفع و کوهستانی به دلیل وجود معادن و خاک حاصلخیز، بیش‌تر از دشت‌ها است.
- ② پراکندگی جمعیت در ایران تابعی از پیوند میان عوامل طبیعی و عوامل انسانی است.
- ③ پراکندگی یکنواخت جمعیت در سراسر کشور نشان‌دهنده تأثیرپذیری کم از عوامل طبیعی است.
- ④ تمرکز جمعیت در حاشیه دریای خزر تنها به دلیل تمرکز امکانات دولتی در این ناحیه است.

پاسخ

۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: مناطق مرتفع و کوهستانی جمعیت کمتری نسبت به دشت‌ها دارند.
- گزینه «۳»: پراکندگی جمعیت ایران یکنواخت نیست.
- گزینه «۴»: منحصر به این دلیل نیست.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: زندگی اجتماعی

واحد یادگیری
درس ۷: ارزیابی جهان‌های اجتماعی

زیرواحد یادگیری
قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی را چگونه ارزیابی کنیم؟

حیطه شناختی
پیشرفته

۸۱. از نظر جوامعی که علم را به دانش تجربی محدود می‌کنند،

به ترتیب عقاید و ارزش‌های اجتماعی، چه پدیده‌هایی هستند و حق

و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی چگونه شناخته می‌شود؟

۱ پدیده‌هایی هستند که می‌توانند در قلمرو واقعی یا حقیقی پدید آیند

ولی ما نمی‌توانیم بودن یا نبودن آن‌ها را بشناسیم. - با علوم اجتماعی

به شرطی که علم را به علوم تجربی محدود نکند.

۲ پدیده‌هایی هستند که می‌توانیم دربارهٔ درست و غلط بودن یا حق و

باطل بودن آن‌ها داوری کنیم. - با علوم تجربی

۳ پدیده‌هایی هستند که صرفاً در قلمرو آرمانی یا واقعی جوامع انسانی

پدید می‌آیند. - با علم متناسب با همان لایه

۴ ما فقط می‌توانیم بودن یا نبودن ارزش‌ها، پیامدهای اجتماعی و

تاریخی آن‌ها را بشناسیم. - با عقل و وحی

پاسخ

۳

- از نظر جوامعی که علم را به دانش تجربی محدود می‌کنند، عقاید

و ارزش‌های اجتماعی، پدیده‌هایی هستند که صرفاً در قلمرو آرمانی

یا واقعی جوامع انسانی پدید می‌آیند و ما فقط می‌توانیم بودن یا

نبودن این ارزش‌ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آن‌ها را بشناسیم

و برای داوری دربارهٔ درست و غلط بودن یا حق و باطل بودن آن‌ها

راهی نداریم.

- حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی، با علم متناسب با

همان لایه شناخته می‌شود.

نکته

عقل و وحی، دو ابزار مهم برای شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند.

فیلم پاسخ

۸۲ کدام گزینه با عبارت زیر ارتباط معنایی ندارد؟

«حقایق هر چند خود ثابت‌اند؛ ولی از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی، تغییر پذیرند.»

۱) برای جهان‌های اجتماعی، امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد.

۲) حق بودن عقاید و ارزش‌هایی مثل توحید و ربوبیت خداوند نسبت به همه مخلوقات، براساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین می‌شود.

۳) جهان‌های اجتماعی می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها، دچار تغییر نمی‌شود.

۴) اگر جوامع حقایق را شناسند، و به آن ایمان نیاورند و مطابق آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود را نسبت به حقایق از دست بدهند، از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی‌دارند.

پاسخ

۲) تمام جملات مربوط به عبارت موردنظر است؛ به‌جز عبارت گزینه «۲».

حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و کنش‌ها، ثابت است و براساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود.

جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد می‌کنند و اگر هنجارها و اعمال خود را نیز براساس این عقاید و ارزش‌ها سامان دهند، آن‌ها را به قلمرو واقعی وارد نموده‌اند.

فیلم پاسخ

۸۳. اینکه جهان متجدد به تناسب رویکرد این‌جهانی خود، با ویژگی‌هایی مانند فردگرایی، دم‌غنیمت‌شماری، رفاه‌طلبی و ... سازگار است، نشان‌دهنده چیست؟

- ۱) هر جهان اجتماعی بنا به هویت خود، با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است و زمینه پیدایش و رشد همان هویت را فراهم می‌آورد.
- ۲) هر جهان اجتماعی به تناسب هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.
- ۳) هویت هر جهان اجتماعی براساس عقاید و آرمان‌ها و ارزش‌های کلان آن شکل می‌گیرد.
- ۴) هویت اجتماعی هر فرد بیرون از جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های جهان‌های دیگر شکل می‌گیرد.

پاسخ

۱) هر جهان اجتماعی به تناسب هویت خود، با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است و زمینه پیدایش و رشد همان هویت را فراهم می‌آورد و امکان پیدایش و رشد انواع دیگر را تضعیف می‌کند؛ به عنوان مثال جهان متجدد به تناسب رویکرد این‌جهانی خود، با آن دسته از ویژگی‌های روانی و اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل می‌گیرند، مانند فردگرایی، دم‌غنیمت‌شماری، انضباط، تبرج، تجمل‌گرایی و ...

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۲: هویت

واحد یادگیری
درس ۸: هویت فردی و اجتماعی

زیر واحد یادگیری
خودآگاهی یا ناخودآگاهی؟

حیطه شناختی
مقدماتی

۸۴. درستی یا نادرستی عبارتهای زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) پیامبران و اولیای الهی از دیرباز درباره ابعاد الهی و فطری هویت فردی و اجتماعی انسان، سخن گفته‌اند.

ب) جامعه‌شناسان و روان‌شناسان، درباره ابعاد اجتماعی هویت انسان‌ها بحث می‌کنند.

ج) بخشی از هویت برای ما پنهان است و آن را می‌شناسیم یا دیگران می‌توانند برایمان بازگو کنند.

د) دین و پیامبران الهی، فیلسوفان، روان‌شناسان و جامعه‌شناسان درباره غفلت و فراموشی انسان‌ها از هویت واقعی خود، نظریات یکسانی دارند.

۱) د - ن - ن - د

۲) ن - د - د - ن

۳) د - ن - د - ن

۴) د - ن - ن - ن

پاسخ

۴ عبارت «الف» درست است.

بررسی عبارتهای نادرست:

ب) جامعه‌شناسان و «انسان‌شناسان»، درباره ابعاد اجتماعی هویت انسان‌ها بحث می‌کنند.

ج) بخشی از هویت «آگاهانه» است؛ یعنی آن را می‌شناسیم یا دیگران به آن پی می‌برند و برایمان بازگو می‌کنند. بخش دیگر، برای ما پنهان است و آن را نمی‌شناسیم.

د) دین و پیامبران الهی، فیلسوفان، روان‌شناسان، انسان‌شناسان و جامعه‌شناسان درباره غفلت و فراموشی انسان‌ها از هویت واقعی خود، نظریات «متنوعی» دارند.

فیلم پاسخ

۸۵ هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب نشان‌دهنده چیست؟

(الف) مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود.

(ب) اولین و مهم‌ترین راه آشنایی فرد با جهانی که در آن متولد شده است.

(ج) به معنای انتقال آن از نسلی به نسل دیگر است، به گونه‌ای که ویژگی‌های اساسی آن پایدار بماند.

(د) هدف جهان اجتماعی برای آموزش عقاید و ارزش‌های خود به افراد

۱ کنترل اجتماعی - مدرسه - جامعه‌پذیری - بازتولید هویت اجتماعی

۲ جامعه‌پذیری - خانواده - بازتولید هویت اجتماعی - بقا و تداوم خود

۳ بازتولید هویت اجتماعی - خانواده - کنترل اجتماعی - آشنا کردن

افراد با حقوق و تکالیف خود

۴ فرهنگ‌پذیری - مدرسه - بازتولید هویت اجتماعی - جلب مشارکت

اجتماعی افراد

پاسخ

۲ بررسی عبارت‌ها:

(الف) مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود.

← جامعه‌پذیری

(ب) اولین و مهم‌ترین راه آشنایی فرد با جهانی که در آن متولد شده

است. ← خانواده

(ج) به معنای انتقال آن از نسلی به نسل دیگر است، به گونه‌ای که

ویژگی‌های اساسی آن پایدار بماند. ← بازتولید هویت اجتماعی

(د) هدف جهان اجتماعی برای آموزش عقاید و ارزش‌های خود به

افراد ← بقا و تداوم خود

میدانید

به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال

می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی

می‌شود، جامعه‌پذیری می‌گویند.

فیلم پاسخ

۱۶ نتیجه هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب چیست؟

(الف) به حقوق و تکالیف خود پایبند نبودن افراد در جهان اجتماعی

(ب) نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی در جهان اجتماعی

(ج) سازگار بودن فرهنگ با فطرت آدمیان

(د) عمل کردن افراد مطابق ارزش‌ها و قواعد جامعه

۱ کنترل اجتماعی - با مشکل مواجه شدن بازتولید جهان اجتماعی -

عقلانی و منطقی‌تر بودن فرهنگ - تبلیغ و اقناع

۲ تنبیه و مجازات - در معرض آسیب قرار گرفتن جهان اجتماعی -

انجام کنش‌ها متناسب با فرهنگ - کنترل اجتماعی

۳ کژروی اجتماعی - تهدید دوام و بقای جهان اجتماعی - قدرت اقناعی

بیشتر - تشویق و پاداش

۴ موفق نبودن جامعه‌پذیری - استفاده بیشتر از روش‌های خشن کنترل

اجتماعی - قدرت تبلیغی بیشتر - جامعه‌پذیری

پاسخ

۳ (الف) به حقوق و تکالیف خود پایبند نبودن افراد در جهان اجتماعی

نتیجه

← کژروی اجتماعی

(ب) نداشتن روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی در جهان

نتیجه
اجتماعی ← {
- در معرض آسیب‌های بیشتر قرار گرفتن
- با مشکل مواجه شدن بازتولید آن
- تهدید دوام و بقای آن

(ج) سازگار بودن فرهنگ با فطرت آدمیان ← نتیجه قدرت اقناعی بیشتر

(د) عمل کردن افراد مطابق ارزش‌ها و قواعد جامعه ← تشویق و پاداش نتیجه

میدانید

هرچه قدرت اقناع یک فرهنگ بیشتر باشد ← افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند.

فرهنگ‌هایی که ظرفیت عقلانی و منطقی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند ← از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۲: هویتواحد یادگیری
درس ۱۰: تغییرات هویت اجتماعیزیر واحد یادگیری
تحرك اجتماعی چیست؟حیطه شناختی
مقدماتی

۸۷ پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) هویت اجتماعی افراد در بدو تولد چگونه است؟

ب) تحرك اجتماعی یک فرد در طول زندگی خودش چه نوع

تحرك اجتماعی است؟

ج) فرزند پزشکی که پزشک می‌شود، چه نوع تحرك اجتماعی

دارد؟

۱) انتسابی و انفعالی - درون‌نسلی - میان‌نسلی افقی

۲) اکتسابی و فعال - میان‌نسلی - درون‌نسلی صعودی

۳) اکتسابی و انفعالی - درون‌نسلی - میان‌نسلی صعودی

۴) انتسابی و فعال - میان‌نسلی - درون‌نسلی افقی

پاسخ

۱ الف) افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی انتسابی خود را به

صورت انفعالی در محیط خانواده می‌پذیرند.

ب) تحرك اجتماعی گاهی درون یک نسل (یعنی یک فرد در طول

زندگی خودش) اتفاق می‌افتد.

ج) فرزند پزشکی که پزشک می‌شود، تحرك اجتماعی میان‌نسلی

افقی است.

نکته

انسداد اجتماعی بیشتر در جوامعی وجود دارد که موقعیت اجتماعی

افراد براساس ویژگی‌های انتسابی مانند وراثت، نژاد و ... تعیین

می‌شود؛ ولی در بسیاری از جوامع که مبتنی بر ویژگی‌های اکتسابی

هستند نیز شرایط به گونه‌ای است که در عمل، راه تحرك اجتماعی

بر محرومان جامعه بسته می‌شود.

فیلم پاسخ

فصل ۲: هویت

واحد یادگیری

درس ۱۰: تغییرات هویت اجتماعی

زیرواحد یادگیری

فرصت‌ها و محدودیت‌های تغییرات هویتی کدام‌اند؟

حیطه شناختی
پیشرفته

۸۸ در بین عبارت‌های زیر به ترتیب، کدام موارد دربارهٔ جامعهٔ سکولار درست ولی در مورد طبقهٔ سوم نادرست است؟
الف) تحرک اجتماعی صعودی را برای صاحبان ثروت ممکن می‌سازد. - با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی، به آن‌ها اعتبار داد.

ب) هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد. - از نظر سیاسی و اجتماعی از هیچ اعتباری برخوردار نبود.

ج) جلوگیری از تحصیل دختران محجبه در جوامع غربی - به علت فواید و کارکردهایش تحمل می‌شد.

د) فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کنند، منع می‌شوند. - طبقه‌ای از رعیت بود که هویت منفی و پست داشت.

ه) امکان رأی دادن به قوانین دنیوی وجود ندارد. - خود را تولیدکننده و مفید و رعیت را مصرف‌کننده و سربار جامعه معرفی می‌کرد.

۱ الف - ه - د

۲ ب - د

۳ ب - ه - ج

۴ ج - ب

پاسخ

۲ بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست است؛ مربوط به جامعهٔ سکولار نیست. - نادرست است؛ با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی، آن‌ها را بی‌اعتبار ساخت.
ب) درست است. - نادرست است؛ از نظر قانونی و اجتماعی از هیچ اعتباری برخوردار نبود.

ج) درست است. - درست است.

د) درست است. - نادرست است؛ در طبقهٔ متوسط، طبقه‌ای از مردم عادی وجود داشت که نه رعیت بودند و نه اشراف.

فیلم پاسخ

ه) نادرست است؛ امکان رأی دادن به قوانین الهی وجود ندارد. -
 نادرست است؛ اشراف را مصرف کننده و سربار جامعه معرفی می کرد.

۸۹ در کدام گزینه رابطه هویت اجتماعی افراد با هویت فرهنگی

جهان اجتماعی به درستی آمده است؟

۱) هویت اجتماعی افراد تا زمانی که عقاید و ارزش‌های آن مورد

پذیرش هویت فرهنگی جهان اجتماعی باشد دوام می‌آورد و خود

گسترده‌تر از هویت فرهنگی است.

۲) هویت فرهنگی جهان اجتماعی در پرتو هویت اجتماعی افراد شکل

می‌گیرد.

۳) هویت اجتماعی پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت فرهنگی جهان اجتماعی

است.

۴) هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های

اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را فراهم می‌آورد و

در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن

ناسازگار است، مقاومت می‌کند.

پاسخ

۴) هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های

اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را پدید می‌آورد و در

برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن ناسازگار

است، مقاومت می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هویت فرهنگی تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به

آن، مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آنها مهم باشد، دوام

می‌آورد.

گزینه «۲»: هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان

اجتماعی شکل می‌گیرد.

گزینه «۳»: هویت فرهنگی جهان اجتماعی، پدیده‌ای گسترده‌تر از

هویت اجتماعی افراد است.

۹۰. جاهای خالی جدول زیر، به‌ترتیب با کدام گزینه کامل می‌شود؟

کاستی و خلأ معنوی	«ج»
«الف»	کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در هویت فرهنگی جهان اجتماعی
تزلزل فرهنگی	«د»
«ب»	ناتوانی جهان اجتماعی در پاسخ‌گویی به نیازهای طبیعی و جسمانی یا فطری و معنوی

۱) مرتاض شدن و راهبه شدن - علت درونی تعارض فرهنگی - از

دست دادن نشاط زندگی - ترجیح زندگی مجردی بر زندگی خانوادگی

۲) علت درونی تعارض فرهنگی - کهولت جهان اجتماعی - رسیدن

جهان اجتماعی به پوچ‌انگاری - تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق

۳) علت درونی تحولات فرهنگی - مرگ جهان اجتماعی - بازاندیشی

دانشمندان و متفکران اجتماعی درباره بنیان‌های عقیدتی و ارزشی

جهان اجتماعی - تردید در عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت

فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند.

۴) مرگ و کهولت جهان اجتماعی - فرهنگ دنیاگریز - تشویق متفکران

اجتماعی به عبور از مرزهای هویت فرهنگی خود - تداوم شیوه

زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌ها

پاسخ

۳

• کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در هویت فرهنگی جهان اجتماعی

← علت درونی تحولات فرهنگی

• ناتوانی جهان اجتماعی در پاسخ‌گویی به نیازهای طبیعی و جسمانی

یا فطری و معنوی ← مرگ جهان اجتماعی

• کاستی و خلأ معنوی ← دانشمندان و متفکران اجتماعی را به

بازاندیشی درباره بنیان‌های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی فرا

می‌خواند و آن‌ها را برای عبور از مرزهای هویت فرهنگی آن تشویق

می‌کند.

فیلم پاسخ

- تزلزل فرهنگی ← تردید در عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند.

۹۱. نوع کدام استدلال با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟

- ۱) تعدادی از دانش‌آموزان این کلاس اصفهانی هستند، پس دانش‌آموزان این کلاس اصفهانی هستند.
- ۲) تعدادی از شیرهای این مغازه فاسد شده است، به نظر می‌رسد همه لبنیات‌های آنجا فاسد هستند.
- ۳) در ماشین باز مانده است و تعدادی از وسایل داخل آن بیرون ریخته است، به نظر می‌رسد کار دزد بوده است.
- ۴) از خرابی تعدادی از ماشین‌های این خودروسازی، مشخص شد که تولیدات جدید این خودروسازی کیفیت پایینی دارند.

پاسخ

- ۳) در استنتاج بهترین تبیین با بررسی احتمالات مختلف، بهترین احتمالی که با شواهد سازگار است را انتخاب می‌کنیم.
- گزینه‌های دیگر همگی حکم نمونه‌های جزئی را در نتیجه به صورت حکم کلی بیان کرده‌اند، بنابراین استدلال استقرای تعمیمی هستند.

۹۲. مغالطه موجود در کدام گزینه تفاوت واضح‌تری با گزینه‌های دیگر دارد؟

- ۱ صادرات کالاهای ما به کشورهای عربی سود بسیار خوبی داشته است، مطمئنیم که سود صادرات کالاهای ما به کشورهای شرق آسیا هم بسیار خوب خواهد بود.
- ۲ تأثیر منفی مصرف داروهای حفظ تمرکز در دانش‌آموزان کنکوری مدارس برتر به وضوح دیده شده است، بنابراین می‌توان گفت که مصرف این داروها برای دانش‌آموزان کنکوری بسیار مضر است.
- ۳ خودروهای خارجی که از چین وارد ایران شدند، نتوانستند کیفیت مورد انتظار را داشته باشند، به نظر می‌رسد نمی‌توان در بازار، خودرو خارجی خوبی خرید و باید به همین خودروهای داخلی اکتفا کرد.
- ۴ سال گذشته تقریباً ده درصد دانش‌آموزان مدرسه ما که در اکثر کنکورهای آزمایشی مرآت رتبه‌های برتر را کسب کردند، رتبه‌های زیر ۲۰۰ کنکور شدند، بنابراین اگر شما هم امسال در این آزمون‌ها شرکت کنید، دانش‌آموزان تان رتبه برتر کنکور می‌شوند.

پاسخ

۱ گزینه «۱» دارای مغالطه تمثیل ناروا است؛ زیرا حکم سود خوب کالاهای ما در صادرات به کشورهای عربی، به دلیل مشابهت اینکه هر دو کالا ساخت ما هستند، به صادرات کالاها به کشورهای شرق آسیایی سرایت داده شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

دیگر گزینه‌ها همگی دارای مغالطه تعمیم شتاب‌زده هستند.

گزینه «۲»: حکم دانش‌آموزان مدارس برتر به همه دانش‌آموزان دوازدهم کشور (کنکوری‌ها) سرایت داده شده است.

گزینه «۳»: حکم خودروهای چینی به همه خودروهای خارجی موجود در بازار سرایت داده شده است.

گزینه «۴»: حکم تعدادی از دانش‌آموزان مدرسه‌ای به همه دانش‌آموزان مدرسه دیگر سرایت داده شده است. البته می‌توان گفت که ممکن است ۲ مدرسه به یکدیگر تشبیه شده است ولی

چون می‌توان گفت که از تعداد اندکی از دانش‌آموزان برتر، حکم کرده که هر دانش‌آموز برتری در آزمون مرآت شرکت کند در کنکور هم موفق است و این تعمیم شتابزده است، بنابراین تفاوت گزینه «۱» واضح‌تر است.

منطق

فصل

بخش ۴: استدلال استقرایی

واحد یادگیری

درس ۵: اقسام استدلال و کاربردهای آن

زیر واحد یادگیری

استقرای تعمیمی

حیطه شناختی

پیشرفته

۹۳. کدام قضیه شخصی است؟

- ① حالم از شرح غمت افسانه‌ای‌ست.
- ② دل من خواست که تا شرح غمت عرضه دهد.
- ③ شرح غمت از پیر و جوان می‌شنوم.
- ④ شرح غمت به وصف نخواهد شدن تمام.

③ باید گزینه‌ها را تبدیل به جمله اسنادی کنیم:

- گزینه «۱»: حال من از شرح غمت افسانه‌ای است. موضوع: حال من، مفهوم کلی است پس قضیه محصوره می‌باشد.
- گزینه «۲»: دل من خواست عرضه‌دهنده شرح غمت باشد. موضوع: دل من، مفهوم کلی است پس قضیه محصوره می‌باشد.
- گزینه «۳»: من شنونده شرح غمت از پیر و جوان هستم. موضوع: من، مفهوم جزئی است پس قضیه شخصی می‌باشد.
- گزینه «۴»: شرح غمت به وصف تمام شدنی نیست. موضوع: شرح غمت، مفهوم کلی است پس قضیه محصوره می‌باشد.

۹۴. محمول در کدام گزینه به درستی تعیین شده است؟

- ۱) آنچه خوبان همه دارند تو یک جا داری. (یک جا دارنده آنچه خوبان دارند)
- ۲) از دل برود هر آنچه از دیده برفت. (هر آنچه از دیده)
- ۳) کند هم جنس با هم جنس پرواز. (پرواز کننده)
- ۴) پایان شب سیه سپید است. (شب سیه سپید)

پاسخ

۱) برای تعیین موضوع و محمول یک قضیه لازم است ابتدا آن را به صورت منطقی و اسنادی درآوریم:

گزینه «۱»: تو یک جا دارنده آنچه همه خوبان دارند، هستی. (موضوع: تو - محمول: یک جا دارنده آنچه همه خوبان دارند)

گزینه «۲»: هر آنچه از دیده رود، از دل رونده است. (موضوع: آنچه از دیده رود - محمول: از دل رونده)

گزینه «۳»: هر جنسی پرواز کننده با هم جنس است. (موضوع: جنسی - محمول: پرواز کننده با هم جنس)

گزینه «۴»: خود عبارت به صورت اسنادی است. (موضوع: پایان شب سیه، محمول: سپید)

۹۵. کدام گزینه در مربع تقابل امکان پذیر نیست؟

- ۱) کذب هر دو قضیه جزئی
- ۲) کذب هر دو قضیه کلیه
- ۳) صدق هر دو قضیه جزئی
- ۴) تفاوت صدق و کذب قضایای جزئی

پاسخ

۱) در صورت کذب هر دو قضیه کلیه، به دلیل تناقض هر دو قضیه جزئی صادق خواهند بود که خلاف قواعد مربع تقابل نیست. (رد گزینه‌های «۲» و «۳»)

در صورت صدق یکی از جزئی‌ها و کذب دیگری، قضایای کلی آنها هم برعکس به ترتیب جزئی‌ها کاذب و صادق می‌شوند که خلاف قواعد مربع تقابل نیست. (رد گزینه «۴»)

۹۶. در مورد رابطه تناقض کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) این رابطه می‌تواند میان سالبه جزئیه و موجبه کلیه برقرار شود.
- ۲) برای برقراری این رابطه باید کمیت و کیفیت را تغییر داد.
- ۳) این رابطه می‌تواند بین موجبه جزئیه و سالبه جزئیه برقرار شود.
- ۴) اگر قضیه‌ای صادق باشد، نقیض آن کاذب است و برعکس.

پاسخ

۳) رابطه تناقض میان قضیه‌های «موجبه کلیه و سالبه جزئیه» و میان «سالبه کلیه و موجبه جزئیه» برقرار است. بنابراین گزینه «۳» نادرست است.

۹۷. متضاد متداخل قضیه «بعضی الف ب نیست» کدام است؟

① «بعضی الف ب است»

② «هیچ الف ب نیست»

③ «هر الف ب است»

④ «بعضی ب الف نیست»

پاسخ

③ ابتدا باید متداخل «بعضی الف ب نیست» را به دست آورد که

می شود: «هیچ الف ب نیست» و بعد متضاد آن را ساخت که

می شود: «هر الف ب است».

۹۸. از صدق کدام قضیه، می‌توان صدق متداخل آن را نتیجه گرفت؟

- ۱) متناقض متداخل «بعضی الف ب است»
- ۲) متداخل متناقض «هیچ الف ب نیست»
- ۳) متداخل متضاد «هر الف ب است»
- ۴) متناقض متضاد «هیچ الف ب نیست»

پاسخ

۲

میدانید

در صورتی که قضیه کلی صادق باشد، متداخل آن نیز صادق است و در صورتی که قضیه جزئی صادق باشد، نمی‌توان گفت متداخل آن هم لزوماً صادق است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: متناقض متداخل «بعضی الف ب است»، می‌شود: «بعضی الف ب نیست» که قضیه‌ای جزئی است.

گزینه «۲»: متداخل متناقض «هیچ الف ب نیست»، می‌شود: «هر الف ب است» که قضیه‌ای کلی است و اگر صادق باشد متداخل آن نیز صادق است.

گزینه «۳»: متداخل متضاد «هر الف ب است»، می‌شود: «بعضی الف ب نیست» که قضیه‌ای جزئی است.

گزینه «۴»: متناقض متضاد «هیچ الف ب نیست»، می‌شود: «بعضی الف ب نیست» که قضیه‌ای جزئی است.

۹۹. متضاد متناقض متداخل عکس مستوی کدام گزینه سالبه کلیه

می‌شود؟

۱ سالبه کلیه

۲ سالبه جزئیه

۳ موجبه کلیه

۴ چنین قضیه‌ای وجود ندارد.

۱ متضاد قضیه موجبه کلیه، سالبه کلیه می‌شود و متناقض سالبه

جزئیه، موجبه کلیه می‌شود که متداخل سالبه کلیه، سالبه جزئیه

است، همچنین قضیه اولیه باید سالبه کلیه باشد که عکس مستوی

آن هم سالبه کلیه است.

فصل

بخش ۵: قضیه حملی و قیاس اقترانی

واحد یادگیری

درس ۷: احکام قضایا

زیرواحد یادگیری

عکس مستوی، مغالطه ایهام انعکاس

حیطه شناختی

پیشرفته

۱۰۰. اگر نپذیریم که «هیچ الف ب نیست»، کدام یک از قضایای زیر را می‌توان با اطمینان پذیرفت؟

- ① هر الف ب است.
- ② برخی الف ب نیست.
- ③ برخی الف ب است.
- ④ برخی ب الف نیست.

پاسخ

③ اگر نپذیریم که «هیچ الف ب نیست»، یعنی این قضیه کاذب است و متناقض یک قضیه سالبه کلیه کاذب، موجب جزئیة صادق است. بنابراین متناقض قضیه مذکور یعنی «بعضی الف ب است» قطعاً صادق است. اما متضاد آن «هر الف ب است» ممکن است صادق یا کاذب باشد (رد گزینه «۱»). متداخل آن یعنی «بعضی الف ب نیست» هم می‌تواند کاذب یا صادق باشد (رد گزینه «۲»). قضیه «بعضی ب الف نیست»، عکس‌مستوی متداخل «هیچ الف ب نیست» می‌باشد و از «برخی الف ب نیست»، نمی‌توان عکس‌مستوی لازم الصدق به دست آورد (رد گزینه «۴»).

فصل

بخش ۵: قضیه حملی و قیاس اقترانی

واحد یادگیری

درس ۷: احکام قضایا

زیرواحد یادگیری

عکس مستوی، مغالطه ایهام انعکاس

حیطه شناختی

پیشرفته